

Poština plačana
v gotovini

Oddajna pošta
Domžale

Kres

KOČJANČIČ

April 4 1937

»KRES«, GLASILO SLOVENSКИH FANTOV, GLASILO ZVEZE FANTOV-SKIH ODSEKOV V LJUBLJANI. — Izhaja 1. vsakega meseca. — Izdaja in tiska Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale (predstavnik Joško Godina, Groblje, p. Domžale). — Urejuje Ivan Martelanc, Ljubljana. — Za uredništvo odgovarja Joško Godina, Groblje, p. Domžale. — ROKOPISI se pošiljajo na naslov: Ivan Martelanc, Ljubljana, Miklošičeva cesta 19/I. — UPRAVA: Misijonska tiskarna, Groblje, p. Domžale. Čekovni račun: Misijonska tiskarna (z značko »Kres«) štev. 15.730. — NAROČNINA: letno Din 20, pod skup. ovitkom Din 18.

V S E B I N A :

PESMI: Janez Tominec: Ob enajsti uri. — Jože Dular: Križ. — Pomladni viharji. — Večer. — Ivan Ogrin: Jaz čakam. — Milan: Poslednji spev. — ČLANKI: France Jesenovec: Svetovni nazor slovenskega fanta. — Vitko J. M.: Vera in boljše življenje. — Fr. P.: Gor čez izaro! — POVESTI: Francè Kunstelj: Tomaževa velika sobota. — Joža Vovk: Velika pravda. — Oberkoffler - J. Pucelj: Trije božji fantje. — MED SLOVENSКИMI FANTI: Mavčiče. - Ptuj. — NA OVITKU: Knjige in časopisi. — Urednikova beseda.

Knjige in časopisi

Jan Plestenjak, Lovrač. Celje (Družba sv. Mohorja), 1936. Slovenskih večernic 89. zvezek. Strani 104.

Realistična zgodba iz škofjeloških hribov, položena v nove razmere in v naš čas. Gruntar Lovrač v svoji samoglavosti začne živeti življenje brezbožnika. Nič mu ni do vere, otroke vzgaja v nasprotju z njenimi nauki. Ob tej njegovi usodni zmoti trpi njegova žena Jera, zvesta varuhinja starih poročil in vere očetov.

Življenje, ki je presekalo s tradicijo, se samo maščuje nad Lovračem. Njegova druga žena se mu izneveri, ga zasovraži in ga slednjič da umoriti. Tako umira stari Lovrač strit, zapuščen od otrok — na samo veliko nočno jutro.

Povest je pisana zelo živahno in vsa zgodba podana vsebinsko in jezikovno realno, pristno. Dobro je zajel pisatelj življenje, mišljenje in jezik našega kmečkega človeka, za kar ga moramo pohvaliti in delo njegovo vsem prav toplo priporočiti. N. I.

Viljem Hey — Anton Funtek, Sto basni za otroke. Celje (Družba sv. Mohorja), 1936. Mohorjeva knjižnica 88. Strani 128.

Funtek slove za najboljšega prevajalca nemških verzov. To je izpričal tudi s prevodom Heyevih basni, ki so veljale v nemškem slovstvu za take, ki ohranijo svojo vrednost za vse čase. Slovenci smo v zadnjem času dobili precej mladinskega slovstva, pa moramo reči, da je izvirno naše mnogo boljše kot še tako dober prenos iz tujine. (Naj spomnimo le Župančičevega Cicibana ali ne-

kaj zvezkov Mladinske knjižnice.) Vendar moramo tej pripombi priznati, da so basni tisti predmet, ki otroka tudi v dobi avtomobilov in radija še vedno zanima. Zasti ob slikah Hinka Smrekarja bodo naši malčki znova in znova doživljali vsa bogastva živalskega sveta, občudovali zvitost te in modrost druge živali, ob živalskih zgodbah zajemali naukove za življenjsko modrost in se naučili ob zopetnem branju marsikaj za življenje rabnega. Knjigo naj bi starši in vzgojitelji čisto dali svojim varovancem v roke, kajti zelo bodo ustregli s tem njihovi vedoželjnosti in znatno obogatili njihove mladostne duše.

N. I.

Narte Velikonja, Naš pes. Celje, (Družba sv. Mohorja) 1936. Mohorjeva knjižnica, zvezek 84. Strani 112.

Velikonjo skoraj najbolj poznamo in gotovo najbolj cenimo kot mladinskega pisatelja. Tako globoko v dušo otroka do dozorevaločega mladeniča skoro nihče izmed naših pisateljev ni pogledal in nihče bogastva otroškega doživljanja tako pristno podal kot Velikonja.

Pričujoča knjiga je zbirka otroških zgodb iz pisateljevega mladostnega življenja, ki se vse sučejo ob psu Belinu. Božič in Velika noč, prve črešnje in dedova smrt, božično drevesce, sosedovi, otroško potepanje, ravnanje z drugimi otroci in še vse kar je sličnih dogodkov v spominu vsakega izmed nas, je znal pisatelj spretno nanizati v dušeslovne črtice — vedno pa je kuža Belin tisti, ki spremlja vse to bogato doživljanje.

Jezik pričujočega dela je svojski, tu pa tam se bo zdelo rekanje nekam trdo. Pa saj

Ob enajsti uri

Janez Tominec

- Zbor: Tema in mráz iz vsakega kota bolšči,
zastaja korak nam in trudni stojimo
na bregu življenjskih vprašanj.
Pred nami odgrinja se stena, oblita s krvjo,
kot zastava vihra v višavi.
Ljudje, opasani z meči hitè za njo
in vriskajo, kot da so našli pravo pot.
Mi jih molče vprašujemo:
Je mar to pot iz tisoč zablod?*
- Prvi: Naše matere, ki so nas najbolj ljubile,
nas niso nikdar na to pot vodile,
niso kazale zastave, oblite s krvjo;
še se spominjam, da sem hodil v cerkev z njo
in kadar sem zrl ji v lice,
sem čutil toploto resnice.*
- Drugi: Naši očetje so se na frontah borili;
kakor zveri so se zgrizli na črnih planjavah,
v sebi so sovraštvo in jezo nosili
in smrt se borila je z njimi v mračnih nižavah.
A vendar niso tajili,
v stiskah so vroče molili.*
- Zbor: Valovi življenja se zaganjajo v naše bregove,
vabi nas krik, ki prihaja iz srede življenja,
vabi nas slast, vabi uživanje bežno;
in vedno bližje prihaja, že je pred nami:
Vabi z očmi, ponuja denar,
že nas objemlje sladka beseda:
Vi ste sveta gospodarji,
vi ste stebri novega reda.*
- Tretji: Prijetne so take besede
kot vonj cvetoče rezede.*
- Prvi: In so le mamila za nerazsodne ljudi,
ki jim ugaja vse, kar kriči.
Nikdar ne gledajo stvari naravnost v obraz,
mislijo, da prav to vsebuje njihov lastni »jaz«.
Danes, ko stisk in nadlog je polno povesod,
ko se v preizkušnji zvija človeški rod,*

ko išče poti iz neznosnih razmer
in mu je brat vsaka skrita zver,
mu vsaka roka je draga, ki milost deli,
mu drag je vsak govor, ki sladko zveni;
ne vpraša, če to je resnica,
ne gleda njenega lica.

Drugi: In vendar je v naših družinah ta krik doma,
očete, sinove, celo žene prepaja do dna.
Iz njega rodi se prekletstvo vsak dan;
često se zdi, da vihra med nami orkan.

Tretji: A kje je sonce, ki prijazno gori,
kaj vzrok je v družinah, da blagoslova ni,
zakaj nosijo mase kamne v pesteh?
Kje je moč, ki bo zatrla ta greh?

Zbor: Težko kljubujemo viharjem, strastem,
vse je neznosnejše z vsakim dnem.
Okoli nas že zemlja gori,
mi smo osamljeni, rešitelja ni.
Naš krik odmeva od sivih skal,
umira v sinjini morskih obal.

Prvi: Bili so časi, ko je bilo pri nas bolj toplo,
središče družine je bil oltar, okrašen lepo.
Pred njim smo klečali, molili,
Boga za darove prosili.
Namesto kletve nas je ljubezen vodila
in naše duše v dobrem krepila.

(P r i k a ž e s e K r i ž a n i.)

Glejte, kako nas je ljubil Bog,
da se rešimo pogube, nadlog,
se je sam na sramoten les razpel,
odpuštil je svojim krvnikom
in sodbo krivičnim sodnikom!

Zbor (kleče):

Vodnik naš, daj nam moči,
daj nam volje, da gremo naprej,
da zrušimo vladarstvo noči,
in da ne jenjamo čistiti prej,
dokler vsa laž, ki milijone slepi,
ki išče sreče tam, kjer je ni,
v čistem plamenu ljubezni zgori!

Svetovni nazor slovenskega fanta

France Jesenovec

Čim začne okrog svojega 14. ali 15. leta postajati iz dečka fant in pride v tako zvano pubertetno dobo, se ne začne razvijati samo njegovo telo, ampak tudi mladeničeva duša začne rasti in se dvigati. To pomeni, da se v njegovih duši začno razvijati take nove

lastnosti, ki jih do te dobe v nji ni bilo, ki jih svet deške duše niti slutil ni. S svojimi mislimi in čustvi, s svojo domišljijo in hrepenenji poseže mladeč v svetove, ki so mu bili vse doslej tuji in nepoznani, daleč tam nekje v kraljestvu idej in fantazije. Sedaj pa z vsem

svojim žitjem in bitjem poseže v svet idealizma, v svet pravice in resnice, ki ju začne vedno bolj in bolj razločevati, poseže v svet znanosti in umetnosti, ki sestavlja človeško kulturo, v svet materialnosti in duhovno stvarstvo, v tako imenovani metafizični svet, ki je vse višji in vse lepši od gole stvarnosti tostranskega sveta.

V mladčevi duši začne vreti. Vse se v nji spreminja in presnavlja. Izven svoje resnične in stvarne okolice, ki jo je doslej kot edino realnost poznal, začne slutiti povsem nov svet, ki mu je vse globlji, vse širši. Začne rasti in se vživljati v etično in moralno življenje sočloveka. V kratki dobi nekaj mesecev spozna človekov namen na zemlji, njegovo poklicno delo, njegovo vsakdanje pehanje za borni kruhek. A pri vsem tem spoznanju je ves poln vere v resnico, dobroto in lepoto, ki o njih misli, da vsepovsod vladajo in vodijo človekovo delo in nedelo. Ustvari si tako prelep ideal, ki se hoče po njem v svojem življenju, v katero pravkar vstopa, vseskoz in dosledno ravnati. V mladčevi duši je vzkliklo povsem novo življenje, »vita nuova«.

Istočasno kot nov idealni svet pa spozna mladec še v svoji okolici, ki se vanjo vedno bolj in bolj vživlja, povsem neki drug svet, ki se prav malo ali celo nič ne sklada z njegovimi idealnimi pogledi v družabno življenje in z njegovimi globoko vernimi nazori. Vsepovsod zagleda krivico in greh, zlo in nepoštenje. Toda v njem je nagromadene toliko dobre volje in moči, da sklene v svojem še nepokvarjenem srcu vse te in take napake popraviti, da sklene ves svet prenoviti in poboljšati. Njegove mu kritičnemu in nepokvarjenemu očesu ne uide ne socialno zlo, ne moralna zloba prenekaterih posameznikov in stanov. Z naravnost revolucionarno gesto se odloči, da bo odpravil vse neskladnosti v človeški družbi.

Mladec je potem takem v svojem srcu blag in dober idealist. Zato pa je zelo važno, kako se bo ta idealizem v mladcu ohranil in usmeril tako, da bo koristen zanj in za vso družbo. Torej

je treba gledati, da se v tej dobi kritizma mladec pravilno vzgaja, da njegov kritični in nemirni duh dobi pravo smer svojega delovanja, ki bo Bogu najvišjemu in najpopolnejšemu idealnemu bitju — po volji in v korist bližnjemu in njemu samemu. **Treba mu je oblikovati svetovni nazor, ki ga mora imeti vsakdo, da po njem uravna svoje delo in nedelo, ki hoče biti cel človek, osebnost, koristen član naroda in družbe.**

Svetovni nazor. Vsak slovenski fant ga mora imeti, mora si ga izoblikovati vsaj tja do dvajsetega leta, ko iz mladčevskih let stopi v moška zrela leta.

Kaj je svetovni nazor? Težko je to stvar natančno označiti, vendar mislim, da je prav, če rečem: svetovni nazor je človeško mišljenje o osnovnih in glavnih vprašanih človeškega življenja in vsega stvarstva, mišljenje o Bogu in duši in o posmrtnem življenju, je človekov pogled na svet in njegov namen na zemlji.

Dve veliki sili sta, ki uravnavata to, za slehernega človeka prevažno vprašanje: duh in materija, Bog in satan, vera in brezboštvo. Obe ti dve sili sta veliki in mogočni. Vsaka od njih ima že sama po sebi velikanski vpliv na človeka, a poleg tega ima vsaka še pre mnogo pomočnikov. Ta izredno velik vpliv na človeka nam je po vsem razumljiv, saj se prva kot druga sila bori v slehernem človeku za premoč, saj ga vsaka hoče pridobiti zase, kajti ena kot druga hočeta v svetu kraljevati.

Ta boj za materialistični ali po idealistični svetovni nazor v človeku je zaradi tega tako silen, ker obe sili pač človeka samega sestavljata, saj je človek ustvarjen iz duše in telesa, iz duha in mesa. Zato ni prav nič čudnega, če mladec ob vstopu v življenje najprej zadene ob ta boj, zaide med Scilo in Karibdo, kakor hitro se zave svojega duševnega in telesnega dela, svoje duhovne dobrote in lepote, pa prav tako tudi svojih telesnih nagonov in strasti. Obe velesili ga hočeta izvabiti k sebi, obe ga silita na svojo pot. Vsakemu mladcu se godi tako, kot se je že v sta-

ri grški pripovedki godilo mladeniču Herakleju na razpotju, ko ga je prva žena vabila na široko cesto slabega, grešnega in pogubnega življenja, druga pa na strmo pot duha in čednosti in zatajevanja, prva navzdol v brezno slasti in močvirja, druga pa v strmine, k idealom in Bogu.

Odkar je Bog izgnal iz raja naše prve starše, od takrat se bije ta boj v svetu. Odkar se je Lucifer uprl Najvišjemu, traja vojska med njima. Lucifer in Kristus! Dva pola, med katerima ni premirja, med katera je postavljen sleherni mladeč, da se prostovoljno odloči na levo ali na desno.

V najrazličnejših oblikah se je že bil ta boj med Kristom in Antikristom. V najnovejšem času je poslednji izumil prav posebno izrazit in mikaven nazor, materializem in marksizem ali boljše- vizem na eni strani, egoizem in pretirani individualizem ali liberalizem in narodni poganski šovinizem na drugi strani. Na videz sta to dva povsem nasprotna si nazora in svetova, a če jih premisliš natančneje in pogledaš prav od blizu v njune obraze, vidiš veliko podobnosti in enakosti med njima, kajti oba priznavata le ta svet, oba se borita le za srečo človeka na tem svetu in obljubljata zanj največjo popolnost že na zemlji. Zato pa tudi oba enako strupeno sovražita Kristusa in vero in Cerkev, oba preganjata dobroto in prikri- vata človeku resnico svojih prizade- vanj. Oba sta namreč v svojem naj- globljem jedru brezbožna, čeprav bolj- ševizem dosledno in odkrito preganja Cerkev, fašizem pa jo morda tu in tam po Evropi podpira. Ker so Bog in duša in religija višje vrednote kot človek, družba ali država, ker so te vrednote nad tvornostjo in tostransko zemeljsko srečo, zato je popolnoma pogrešen na- zor tistih, ki jim je država bog, pa prav tako tistih, ki jim je bog proletarijat. Resnica je namreč samo ena. »Ali si ti kralj?« je vprašal Pilat Kristusa. »Sem«, je odgovoril Kristus, »a moje kraljestvo ni od tega sveta.« Res, kra- ljstvo Kristusovo je z nebes, je v več- nem veselju pri Očetu. Fašizem in ko-

munizem pa sta od tega sveta, saj se borita samo za tostransko človekovo srečo, ker materializem duha in več- nosti ne priznava.

Nič ne tajim, da ima marksizem marksikatero zdravo in dobro misel v sebi, predvsem tisto, da se bori za pra- vice in za dostojno življenje malega in revnega človeka, ki ga tako kruto iz- korišča gospodarski liberalizem ali ka- pitalizem. Toda čemu potem njegov boj proti veri in Cerkvi, ki sta sami prav tako že od vsega početka svojega ob- stoja v najostrejšem nasprotstvu proti izkoriščevalcem delavskih slojev? In končno, če se na kakršenkoli način in s kakršnimikoli sredstvi borimo proti laži in krivici do malega človeka, se vendar moramo boriti vsi na strani Boga in Cerkve proti materiji in mamonu!

Za katoliškega slovenskega fanta je potemtakem načelna borba za svetovni nazor zelo kruta in težka, težka prav danes ta dan, v dobi socialne in go- spodarske stiske, ki je pravzaprav kri- za duha v človeštvu. Res pa je tudi, da so prav zelo vabljiva zlasti za mladega človeka gesla komunistične internacio- nale, ker so tako radikalna in celo re- volucionarna. Saj smo že v uvodu de- jali, da je vsak mladeč že po svoji na- ravi ves poln nemirnosti, beganja in revolucionarnosti, ko spozna velikanski prepad med idealno dobrim svetom in med realnim neredom, pokvarjenostjo in krivičnostjo današnje dobe. Na raz- potju je mladenič. Kam se bo obrnil, po kateri poti bo krenil? Kako si bo oblikoval svoj svetovni nazor?

Najprej pomisli, dragi prijatelj, da si sin slovenske matere, verne krščanske matere, ki te je že kot otroka učila vere v enega Boga, v angele in nebesa, ki te je učila moliti vero in očenaš. Ka- ko trdna opora ti bo v pričujočem boju za svetovni nazor vera tvoje blage ma- tere! Samo vedno znova in znova se je treba spominjati te vere, kadarkoli pride k tebi odposlanec takozvane »ljudske fronte« in ti bo slikal tuzem- ski raj. Ali boš kar brez vsega zavrzel spomin na mater in sledil zlobnemu materialističnemu klicu? Mati ali —

zvabljev tovariš? Premisli oba do dna in ne bo ti težka odločitev.

Sin slovenskega naroda si, tistega naroda, ki že tisoč dve sto let gradi cervice na gričkih, časti kot noben drug narod Mater božjo pri majniškem oltarju in joka ob prelepi pesmi »Novi mašnik bod' pozdravljen«, ko spremlja pred oltar novega duhovnika. In ti naj bi se iztrgal od vere očetov, ki so ta največji svoj zaklad z vso odločnostjo branili v strašnih bojih proti Turkom in drugim krivoverstvom, ki so prihajala z zapada na slovenska tla? Če to storiš, bo tudi tebe narod izločil iz svojega občestva!

In končno, član katoliške prosvete si, ud tiste velike organizacije, ki ima svoje domove po vsi slovenski deželi, po velikih mestih in pravtako v skritih

gorskih vasicah. Ud tiste organizacije si, ki sloni na trdnih temeljih **katoliške vere, socialne pravičnosti in slovenske narodnosti**. V njenem domu igraš in prepevaš, govoriš in zboruješ. Zato mora njena misel vsakega izmed nas prevzeti do dna, da si vsak slovenski fant **prisvoji njen pogled na svet in življenje**, pa bodo vsi naperi zlasti nasprotnih z leve zaman. Če bomo hodili po Krekovih stopinjah, dokler nas bo vodil Mahničev in Jegličev duh, vse dotlej bo vsak naš fant v svetovnem nazoru, ki si ga je bil izoblikoval v prosvetnem društvu, ostal v svojem prepričanju trden in neomajen. Pot katoliškega svetovnega nazora je strma, a vse dobre in verne mladce vodi naravnost k Bogu!

KRIŽ

Jože Dular

Po naši zemlji križi stoje
in s križev gleda Bog na nas,
nad vsem je raztegnil predrte roké,
vse hoče objeti: mesto in vas.

Nad borno vasjo je lani nov križ zasijal,
Tod včasih je hodil Gospod, a zdaj med ljudmi
je obstal,
in bil je med njimi in k Njemu je vsakdo
prišel,
kdor vest oteženo, kdor trudno srce je imel.

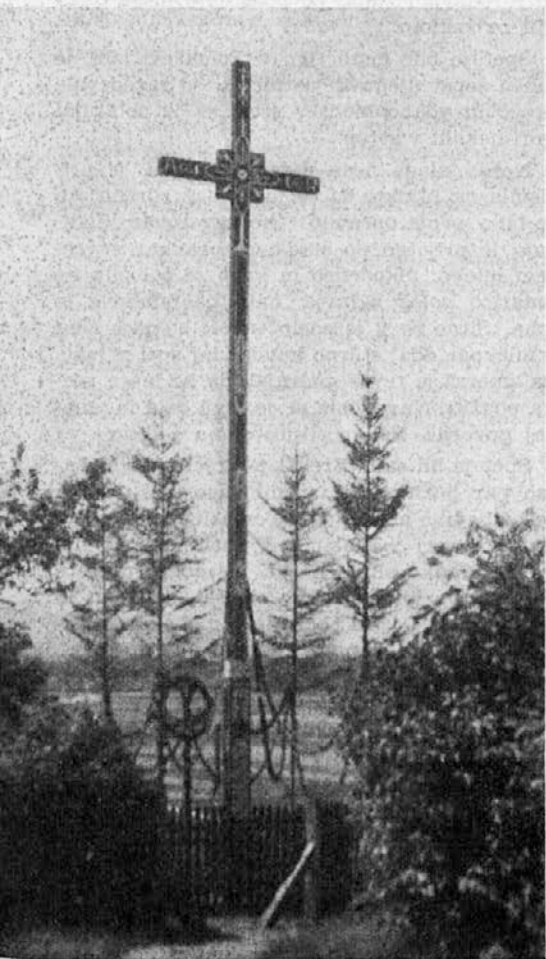
Pa prišel je tujec in v noči pred križem obstal,
prekrel ga in v jutru je zbranim vaščanom
dejal:

»Čemu nad vasjo ste postavili križ?
Kaj mislite, da je že les paradiz,
da Bog vam res dal bo ves svoj blagoslov,
če vztrajno častite ta križ njegov?
Vi v zmotah živite in človek le takrat velja,
če nase opre se — in ne na Boga!«

Tako jim govoril je tujec in dalje odšel
in v njihova srca med zrnje zasadil plevel.

Tedaj so na tabora dva se preklali ljudje,
eni so tujcu zaprli, a drugi odpri srce.
Izruli so dobri plevel, v molitvi prosili Boga,
da vero utrdi in večno življenje jim da.
A v srcih slabotnih plevel je bohotno kalil,
dokler jim prerastel ni zrnja in slednjič ga
čisto zakril.

Križ, kakršnih so slovenski katoličani ob pripravah na evharistični kongres v letu 1935. nabroj zasadili v našo zemljo.

Nad vsemi pa križ je na hribu stal,
nad vsemi je Bog razprostrl roké.
Pod križem je dobri človek obstal,
hudobni vanj pljunil je mimogrede.

A neke noči, ko bilá je temá,
nad križ so sklonile se zlobne roké,
požagale ga in podrle na tla
in Bogu odbile glavó in nogé.

Če si šibak, plevel izruj,
z oči odstri slepivi mrak,
v srce spet zrnja si nasuj,
potem lahak bo tvoji korak!

Tri dni je ležal križ, nato je zopet vstal,
močnejše se ogenj v srcih vseh vernih je vzgal,
in višje kot kdaj so postavili križ,
da višje za njim v nebo hrepeniš.

In ti, prijatelj, kam gre tvoja pot?
Kam vodijo te noge tvoje?
Povej, če te lahko Gospod
prišteje med izbrance svoje?

Tomaževa velika sobota

Francè Kunstelj

Zvedrilo se je. Prijazen dan je legel nad trg, ki je živel v svetem razpoloženju velikega tedna. Sonce je bilo še nekam plaho, ko je poljubljalo mokre strehe in drsalo po vlažnih vrtovih; pa možakarji, ki so hiteli v cerkev k svetim opravilom, so govorili in zatrjevali, da bo dobilo čez nekaj dni že malo več moči, če bo vreme držalo. Po cestah so se sušile dolge luže, tu pa tam se je zableščalo od sončnega sija. Zorane lehe so puhtele svojo gorkoto v hladno ozračje, megla se je vlekla kakor srebrna pajčevina ob tihih potokih iz gostega vrbovja. Sem od severne strani je pihal lahak veter.

Tomaž se je pravkar zbudil. Ura je kazala blizu osme. Zadehlo je bilo v izbi, neprijeten duh po bolniku je bušnil v človeka, če je vstopil. Dvoje oken je bilo tesno zadelanih z vlažnim žaganjem, ob dopoldnevih se je za silo prikradlo skozi umazane šipe sonce in medlo pršilo na nizko omaro, na trhleno podobo Matere božje in svetega Andreja, ki sta viseli nad posteljo.

Težko je hropel. Saj ni bilo nič čudnega: jetika ga je zgrizla, da je pokrivala život, ude in obraz le še vela koža in da so se jasno videle temnovijoličaste žile.

Nekaterikrat si je zaželel, da bi se mogel vsaj za hip vzdigniti iz postelje, ki ga je držala že poldrugo leto v svojih objemih. Vsaj toliko, da bi stopil do okna in pogledal tja ven v jasen in sončen dan, tja na vrt, na živahno cesto, na klanec... Ni mu bilo dano, zazdel se je sam sebi siromak, ki so ga po nedolžnem uklenili in zaprli. Začutil je nad životom neko težo, ki ga je tlačila k tlom, ko se je obračal, da bi bolj ugodno ležal.

Francka, ki se je napravljal v cerkev, je pritekla vsa zbegana v izbo in iskala po pre-

dalju mašno knjižico. Dejala je, da se ji muči, ko jo je prosil, naj mu prinese zajtrk. Nerodno ji je bilo, odreči staremu očetu, ki jo je imel tako rad, naklonjenost.

»Bom pa mami naročila,« je rekla in nehote glasno zaloputnila za sabo škripajoče duri. Slišal je njene korake, ki so rezko in hitro udarjali zunaj po podstenu in se izgubili za voglom.

Spet je bilo čisto tiho v Tomaževi izbi, le lahen šepet njegovih ustnic, ki so razodevale vročo in vdano molitev srca, se je potapljal gori nekam v strop.

Neža, mlada žena njegovega sina, je pritisnila na kljuko, da se je Tomaž zdrznil, ko je bil v svoje opravilo tako zaverovan. Zadišalo je prijetno po sladkem, pravkar zavretem mleku. Skodelico in kruh je položila na omarico poleg zglavja, nato pa odbrzela iz izbe. Sitno se ji je zdelo, streči bolniku zdaj z mlekom, zdaj s črno kavo, zdaj spet z juho, pa zmeraj je revež godrnjal, da ne more vsega použiti. Naveličala se je tega dela in zmeraj govorila, koliko sitnosti ima z njim.

Spet je bil sam. Srebal je vroče mleko. Samo par požirkov je srknil vase, nato je pa položil rjavo skodelico na omarico in se s komolcem oprl v blazino. Po ustih so se mu vlekla sladke sline, ki jih ni mogel požreti. Pljunil je v pljuvalnik, se obrisal okoli ust in spet slonel. Oči so počivale v globokih, krvavo obrobljenih jamah. Globoko bi rad dihal, pa se mu je v grlu ustavljalo in ga suho dušilo, da mu je piskalo v usta.

Velika sobota.

Pa njega je pustila samega, tako samega in povrh še bolnega.

Zamišljeno je zrl v steno.

Jutri bo praznik, velika nedelja, sonce, pirhi, potice in otroško veselje bo zunaj, on pa sam v tej samotni in zatohli izbi...!

Njegove misli so hitele daleč. Spomnil se je, kako je bilo nekoč, ko je služil na Lesnem brdu za hlapca, lepo in veselo, ko je zaslišal na veliko soboto iz farne cerkve pesem mogočnih zvonov, kako je začutil v svojem fantovskem srcu neko čudno milobo in prijaznost svetega dne, kako je šel z gospodarjem v cerkev, kako je bilo takrat vse praznično in lepo...

Sladke misli so vstajale v njegovi slabotni glavi in same niso vedele, kako bi se razvrstile. Zdaj se je oprijel te, zdaj one, a vsaka se mu je zdela lepša, vsaka ljubeznejša, vsaka skrivnostnejša. Ni si mogel razložiti, odkod ti spomini na minula leta, odkod te sladke sanje.

Kakor da bi se prebudil, je začutil v svojem razrvanem srcu mehko žalost, izba je zazijala vanj, vedno bolj samotna in strašna se mu je zazdela.

Slabost ga je prevzemala, zato se je spet vlegel in pokril z odejo do vratu.

Zaslišal je zvonjenje, ki je prihajalo od zunaj nekje. Napel je ušesa in poslušal. Plaho in globoko se je zaganjala mila pesem velikonočnih zvonov, ki so pravkar prišli iz Rima, v dolino in izginejala bogvekje.

Tomaž je spoznal glas. Umit bi se moral iti, da bi čist sprejel sveto pesem Vstajenja, pa kaj bo revež! O, zdaj so v cerkvi zapeli gospod glorio, orgle so mogočno zabučale, z visokega kora so se slovesno utrjali glasovi pevcev, ki so odgovarjali veselo pesem, ministranti so se kosali, kdo bo lepše in močnejše pozvanjal, mežnar je spravil ropotuljo in pohitel pod zvonik povleč za oguljene vrvi, svetost, ljubezen in veselje se je dvignila iz nabite cerkve... O, da bi vsaj zdajle mogel pokonci, da bi pridrsal do okna, da bi se prikobacal ven, na sonce, ki je tako gorko, na vrt... O, sklonil bi se in poljubil mehko

travo in dihnil v bolna pljuča svežost čistega jutranjega zraka, pil bi ga, srkal vase moč in...

Tresel se je.

Ljudje so se že usipali iz cerkve in se vzpenjali po klancu navzgor.

Francka je vstopila. Odložila je na omaro modro ruto, robec in mašno knjižico, ko se je pripodil za njo devetletni Joško. Veselo je zavpil, da je pri sosedovih dobil že pirh in dinar, ker je materi prinesel žegnane vode iz cerkve.

Vrišč otrok, ki so se natepli od bogvekod, je naraščal, zunaj pred hišo je čebljalo, kakor bi podražil kokljo. Neža je pridrvela iz kuhinje in jih jezno spodila, kot je bila to njena navada, kadar je imela toliko dela kot danes. Pa neugnana otročad se je pohlevno izmuznila na klanec in se spet na vse pretege drla.

Francka je vsa prestrašena prihitela iz hiše.

»Mama, k očetu, hitro, hitro!«

»Ježešmarija, pa ravno zdajle, ko imam čez glavo dela! Saj sama ne vem... Tak pojdi no spred nog!«

Neža je skočila v izbo, zadišalo je za njo po svinjskem mesu, ki se je kuhalo za praznike.

Ves bled je bil njegov obraz in upal. Ležal je z glavo obrnjen v zid in težko hropel. Iz slabotnih prs pa se mu je hotelo nekaj izviti, pa ni moglo ven. V hiši je bilo vse narobe. Francka je tekla k sosedovim, Joško se je začel milo cmeriti, Neža je bila vsa iz sebe.

Prišli so ga obhajati. Sredi dopoldneva mu je malo odleglo.

Prijazen dan je postajal vedno mirnejši. Delo je utihnilo in vse se je začelo napravljati k procesiji. Po vasi je tiho šumelo po novih oblekah in čizmah, sveto razpoloženje je leglo ljudem, ki so šli k Vstajenju, na zdrave obraze in vdane duše.

Zvonovi so udarjali slovesno pesem. Tomaž je ni več slišal.

Pomladni viharji

Jože Dular

*Pomladni viharji
so raztepli oblake,
da so se razvlekli pod svetlo nebo.
Po poljih vetrovi
so sneg raztopili.
v poglobljenih potokih teko.*

*Pomladni viharji
očiščajo zemljo.
Čez njo zdaj življenje zbujeno vrvi.
Prevejte, viharji,
še naše srce,
da bomo nanovo prečiščeni vsi!*

Vera in boljševizem

Vitko J. M.

Komunisti in marksisti v svojih knjigah, brošurah, letakih in listih dan za dnem širijo po svetu, predvsem po naših vaseh lažne vesti, da je v sovjetski Rusiji vera dovoljena, da vlada verska svoboda in da so vse govornice o preganjanjih duhovščine, redovnikov in vernikov »kapitalistične in popovske laži«.

Poglejmo v kratkem razvoj borbe boljševizma in ruskih sovjetskih oblasti proti veri, duhovščini in vernikom. Tudi si oglejmo nekaj najbolj značilnih potez iz te borbe, ki se vrši od boljševiške revolucije dalje vse v današnjem dne in se bo prav gotovo vršila z istim satanskim sovraštvom, kakor se je vršila doslej. — Ker vstajajo ob teh besedah gotovo temu ali drugemu pomisleki, češ, ta borba proti veri bo sčasoma poglela, bo iz teh vrstic razbral, da tega ni pričakovati.

Vsem je znano, da socializem, marksizem in skrajni marksizem, ki mu pravimo komunizem ali v ruski obliki boljševizem, gradijo načela na materialističnem svetovnem nazoru, ki zametuje dosledno vsako nadnaravnost in s tem vsako vero. Ker katoličani tudi priznavamo Boga in duhovno dušo — velja tudi nam borba materialističnega svetovnega nazora. Vemo pa dobro, da bi komunizem ne bil več v svojem bistvu komunizem, ko bi zapustil materialistični svetovni nazor — zato je vsaka misel, da bi se borba proti veri poglela, prava utvara. Dr. Zimmermann pravi v neki svoji razpravi: »Razumljivo je torej, da od našega razmerja do materializma odvisi naša filozofska usmerjenost in od nje končno tudi vprašanje: smo li za Kristusa ali proti Njemu?«

Toda vrnimo se k stvari. V borbi boljševikov v sovjetski Rusiji, na katero se bomo omejili, moramo ločiti pet napadalnih dob, ki vodijo brezbožno in protiversko delo vlade. Nekoliko si oglejmo vsako od njih.

Prva doba. V »Ustavo sovjetskih republik« je bil vključen l. 1918. paragraf:

»Državljanom republike je zajamčena verska svoboda, kakor tudi verska in protiverska propaganda.« Istočasno so cerkev ločili od države. Ustanovljena je »Zveza brezbožnikov«, ki prireja v začetku javne razprave in razgovore o veri in brezbožstvu, ki so se navadno končale v veliki večini z zmagami zastopnikov verskih svetovnih nazorov, kar je popolnoma razumljivo. Na takšne razgovore so prihajali od zastopnikov verskih svetovnih nazorov le takšni, ki so se za ta vprašanja zanimali, medtem, ko so pristaši brezboštva prihajali v večini primerov zgolj radi neke dolžnosti.

Ker bo gotovo marsikoga zanimala protiverska propaganda, ki je bila leta 1918. po ustavi zaščitená, naj navedem primer te propagande, ki so jo z vso močjo in prebrisanostjo izvedli tudi med šolsko deco.

Učitelji posameznih šol so dobili od oblasti nalogo, naj pripeljejo šolsko deco na letališče. Tam so jim zapovedali: »Pokleknite in prosite Boga, naj vam da kruha in bonbončkov.« Otroci so seveda na ukaz pokleknili in začeli moliti in prositi. Seveda uspeha nobenega! Tedaj prileti nad letališče nekaj zrakoplovov. Zopet so ukazali deci: »Prosíte sovjetsko vlado, naj vam da kruha in bonbonov!« Otroci so znova prosili in kmalu so se spustili zrakoplovi nizko nad letališče in začeli metati med deco žemlje, obložene kruhke in sladkorčke. Tedaj so jim dejali: »Torej — Boga ni, ker se ne briga in ne meni za vas, čeprav ste ga prosili, a sovjetska vlada vam je dala vsega, česar ste si želeli!«

Druga doba. To razdobje se začena z letom 1920. in je tesno zvezano z »NEPOM« (Nova Ekonomska Politika, ki je bila »moderna« v dobi od 1920 do 1928). V tej dobi začno boljševiki izigravati tako imenovano »Živo cerkev«.

Kaj je »Nova Ekonomska Politika« (NEP)? Gospodarski poskusi boljševizma, ki niso imeli nikakšne gospodar-

ske stvarnosti, so pretili sovjetski Rusiji s polomom. Kmetje so se upirali in niso hoteli več oddajati svojih pridelkov. Ljening je spoznal, da vse dosedanje delo ni bilo pravilno. Zato je na 10. kongresu komunistične stranke dejal: »Naš dosedanji program je bil teoretično sijajno izvedljiv, toda izkazalo se je, da ga je praktično nemogoče izvesti!« Na tem kongresu je bila izdelana taktika »NEP«-a. Bistvo »NEP«-a obstoji v tem, da je nezakoniti trg sedaj uradno uveden, da se kmetom odvdajamo odslej samo del njihovih pridelkov, a ostalo lahko svobodno prodajajo. To je sicer oddaljevanje od socializma, a Ljening je sam imenoval to taktiko »cik-cak«. »NEP« je pomenil tokorekoč neke vrste počitek. Boljševiki so se morali učiti iz dosedanjih izkušenj, ker niso imeli pravega načrta za nadaljnje delo. Na kongresu stranke leta 1927. so se končno odločili za tako imenovano »socialistično ofenzivo«, ki se je začela proti koncu leta 1928. izvajati. To je bila znana »Pjatiljetka«.

Tretja doba je pa v tesni zvezi prav s »Pjatiljetko« in popolnim absolutizmom. V tem razdobju je bila izmenjana tudi navedena določba ustave, ki se sedaj glasi: »Državljanom Republike se dovoljuje vršitev verskih obredov; enako je zajamčena svoboda protiverske propagande.« Po tem paragrafu ustave je vera dovoljena le kot vršitev obredov, a misijonsko delo in pridigovanje je zabranjeno. Medtem pa je brezbožna propaganda zaščiten po ustavi. To spremembo so izvršili na zahtevo »Zveze aktivnih brezbožnikov«, ki ji je načeloval Jaroslavski (ali kakor se mu pravi pravilno Gubelmann, ker je po rodu žid).

Četrta doba sledi od 1931 dalje. Najbolj značilni pojav te dobe je zapiranje in rušenje cerkva. Med drugimi je bila v tej dobi izpremenjena v muzej Upsenska katedrala, a prelepa petrograjska katedrala Matere božje Kazanske, ki sliči po arhitektonski zgradbi cerkvi sv. Petra v Rimu, je bila izpremenjena v muzej tako imenovanih »verskih predsodkov«. V »Protiverski muzej«

je bila izpremenjena katedrala svetega Ivana v Petrogradu. Največja cerkev Rusije, ki je bila zgrajena v spomin Napoleonovih vojska, moskovska cerkev »Kristusa Rešitelja«, je bila najprej spremenjena v katedralo »Žive cerkve« in končno leta 1932. porušena. Na njenem mestu naj bi stal danes »Dvorec sovjetov« z velikim Ljeningovim kipom, a do danes so izdelani le še načrti. Seveda je bilo zaprtih še mnogo drugih cerkva po vseh krajih sovjetske Rusije, mnogo jih je pa bilo razrušenih.

Peta doba naj bi dokončala popolno uničenje vseh veroizpovedi, zatrla naj bi vso duhovščino in iz vseh cerkvenih zgradb storila nekaj drugega. Ta doba naj bi se začela letos.

To so v glavnih potezah posamezne dobe tako imenovane »protiverske petletke«, ki jih je bilo treba omeniti na prvem mestu, kajti v tem času so boljševiki vložili toliko sil in naporov za doseg svojega namena (popolno uničenje vseh veroizpovedi!), da morda za nobeno drugo načrtno delo ne toliko.

Toda vkljub temu lahko rečemo, da niso dosegli prav laskavih uspehov, da njihovo delo ni bilo kronano z uspehom. Jaroslavski je priznal l. 1934.: »Resnica, je, da so nekateri v »Ivanovski oblasti« (tovarniški predel severno-vzhodno od Moskve, kjer je mnogo tekstilnih tovarn) praznovali božič bolj svečano, kakor prejšnja leta. V »Ribinskem predelu« so delavci pustili delo in odšli domov, da praznujejo božič. V cerkvi je bilo na božič več kakor petsto ljudi, ki so molili. V »Čistopoljskem predelu« so odprli nekaj cerkva, ki smo jih prej na ukaz oblasti zaprli. Podobnih dejstev imamo več iz najrazličnejših krajev; tudi v Moskvi sami se je marsikaj podobnega zgodilo!« — »Brezbožnik« je bil leta 1934. poln poročil o slovesnem praznovanju Velike noči po mnogih kolhozih in delavskih predelih. — Vidimo torej iz navedenega, da vsa načrtna borba, ki je uničila nešteto življenj, brez števila umetnin in vrednosti, ni rodila pravih uspehov.

Ko so po vsem tem boljševiki začeli šteti svoje vrste, ko so pregledali ne-

koliko natančneje svoje delo, so morali ostrmeti in spoznali so, da po tem programu ne bo šlo več dalje. Na novo je treba začeti! Izbrati novo taktiko in novo metodo! Jaroslavski sam je rekel: »Pregledali smo kraje blizu Novgoroda in drugih krajev in srečali smo takšne pojave: Ikone so snete, a vse so skoraj shranjene v omarah in predalih. Pri nekaterih »nevernikih«, posebno pri takšnih, ki so šele pred kratkim prenehali z verskimi vajami, je tako, da so v enem kotu nameščene svete podobe, a v drugem — slika voditelja.«

Treba je bilo torej drugačne borbe! »Kakšne?« so se izpraševali voditelji brezbožnega boja. »Kako začeti?« so ugibali boljševiški oblastniki.

Tu jim je prišla na pomoč »Kominterna«, ki je sijajno organizirana. »Kominterna« ima posebno internacionalo za mladino, ki se ji pravi »Komsomol« (gl. »Kres« 1937, št. 1 in 2). Dobro so se zavedli rdeči generali, da morajo mladini uničiti smisel za vero, da morajo v mladih srcih ubiti Boga.

Vsega so se poslužili v ta namen. Šola je morala z vso silo širiti strup brezboštva in ubijati moralo v srcih mladih ljudi. Tisk, ki je sijajno urejevan in silno razširjen, dan za dnevno ubija Boga med mladino. Nemorala je strašna!

V zadnjem času so uvedli posebne »prijavne liste«, ki jih morajo izpolniti mladi »Komsomolci«. Na veliki poli so stavljena posamezna vprašanja, ki tičejo versko življenje domače družine. Mladi komunist mora odgovoriti na stavljena vprašanja in tako nevede večkrat javi oblastem svoje starše, ki skrivoma še molijo in morda prisostvujejo tajnim svetim mašam, nakar jih oblasti zasledujejo in seveda tudi kaznujejo.

Duhovščina je danes v Rusiji brezpravna, ker ne (po boljševiškem pojmovanju) opravlja nobenega koristnega (to je pridobitnega) dela. Znano je, da je prelat Frizon, ki je edini katoliški škof, ki prebiva prost danes v sovjetski Rusiji, čevljar, da se lahko preživi in mu ne odvzamejo krušne karte.

Toda najbolj dovršen je bil novi načrt za borbo proti veri in Bogu s paktom, ki sta ga sklenila prostoziidarska loža in komunizem. Dobro vemo, da je gleslo prostega zidarstva in liberalizma obče že od Voltairjevih časov sem borba proti »nesramnici«, s čimer mislijo Cerkev in krščanstvo. Ako porušijo Cerkev, mislijo, da bo razvoj človeškega duha, znanosti in umetnosti svoboden. O tem je zapisal pariški list »Vozroždenie« 8. decembra 1935: »V sovjetski Rusiji se obnavlja prostoziidarstvo! Karel Radek (pravilno se glasi njegovo ime Sobelsohn, ker je žid!) je veliki mojster boljševiškega prostoziidarstva. Sedaj nam postaja jasno in razumljivo, odkod tako prisrčni odnosi boljševikov do prostega zidarstva, ki je »buržujsko in kapitalistično — in obratno. Svetovno prostoziidarstvo in svetovni komunizem sta se združila. V verskem oziru bodo odslej še bolj dosledno udarjali po Cerkvii, a manj po vernikih, tako da bodo lahko širili laži, da boljševizem v verskem oziru v sovjetski Rusiji popušča.«

Vse veroizpovedi, pred vsem pa krščanstvo v sovjetski Rusiji, pa tudi po vsem ostalem svetu, mora danes računati torej z novo, okrepljeno in poživljeno taktiko, kajti boljševizem in loža sta si podala roko. Vse to je potrebno pred vsem boljševizmu, ki mu je borba proti vsaki veroizpovedi bistvena, kar nam dokazuje boljševiški materialistični svetovni nazor, kakor tudi izjave posameznih voditeljev boljševiške revolucije — potrebno je pa bilo tudi prostemu zidarstvu, kajti v posameznih državah, kakor Italiji, Nemčiji, Portugalski in še ponekod je svobodno zidarstvo od oblasti zabranjeno, medtem ko se mora delovanje framasonskih lož v mnogih drugih državah na zunaj gibati in omejevati le v človekoljubne namene.

H koncu naj navedemo še nekaj izjav boljševiških voditeljev, ki nam naj pokažejo in orišejo nekoliko razmerje boljševizma do vere, da nam bo položaj vere in vernikov v sovjetski Rusiji čimbolj jasan.

Mnogokrat se citira Ljeningov izrek:

»Vera je opij za ljudstvo!« Toda Ljennin je povedal še mnogo več in bolj jasno očrtal razmerje boljševizma do vere v naslednjih citatih: »Veroizpovedi je treba pobijati! To je vsa abeceda materializma in marksizma! — Marksizem, to je materializem. Kot takšen je marksizem odločno proti vsaki veroizpovedi.«

Govorijo, da je Stalin ločil svojo pot od tiste, ki jo je začrtal Ljennin. Zgodilo bi se torej lahko tudi, da bi krenil drugam glede razmerja do veroizpovedi. Toda sam Stalin nam pove, da ni tako, ko pravi: »Komunistična stranka ne more trpeti tistih, ki so vdani verskim predsodkom in verujejo duhovščini, ki razkraja in uničuje zavest delavskih mas. Ali smo uničili res vso duhovščino? Smo, toda na veliko žalost — še ne vse!«

Jasno nam je torej, da verski boj, protiverska in brezbožna propaganda

v sovjetski Rusiji divjajo še dalje in da boljševizem nima nikoli namena opustiti tega boja. Vse govornice, ki jih širijo marksistični listi, pa tudi ostali, ki ljubinkajo s krogi, ki se nagibajo bolj proti levici, o »verski svobodi« v Rusiji; vse trditve, da se je sedaj v sovjetski Rusiji ublažilo tisto hipno sovraštvo — so laži, ki jih diktira »Komintern«, ker je njena taktika takšna!

Slovstvo, po katerem so povzeti podatki za ta sestavek:

Dr. Zimmermann: »Filozofija i religija«. Izdal »Zbor duhovne mladeži Zagrebačke« — Zagreb 1936.

Dr. S. Tataki: »Sovjetska škola«. Izdala »Minerva« — Zagreb 1934.

N. S. Timašev: »Hristovo Voinstvo v Rusiji« — Paris 1934.

»Moderna socialna kronika«. Izdajata »H. K. A. Domagoj« in »Zbor duhovne mladeži Zagrebačke« v Zagrebu.

Drouillet: »Moskau ohne Maske«, nemška izdaja 1934.

Večer

Jože Dular

Po njivah detelja rdeča zori.
Iz gozda veje hlad.
Na hribu pri cerkvi avemarijo zvoni.
Otroci živino pode iz ograd.

Za skednji se dviga dim.
Pastir je ogenj prižgal.
Ob bregu je stari ribič
z okornim čolnom pristal.

V kočah pa že luči rdeče goré.
Nad hribom se rahlo prepenja mrak.
Ob vodi jagnjedi beli molče
in preko zapada potuje raztrgan oblak.

Jaz čakam...

Ivan Ogrin

Nad polji tiho mrak lebdi,
kot da v razorih neizmernih
življenje trudno spi.

Jaz čakam tiste spet noči,
ki s sladkimi spomin:
srce mi bolno napoji.

A žalostno poljana mi nocoj ječi,
brez biserov srebrnih
nebo nekje visoko ždi.

Kako, da tiste ni noči,
kako, da iz visokih lin
več pesem božja ne doni?

Poglej, tam prt Veronikin
se v tihi mrak solzi...

1. Na Podkorenskem sedlu.
2. Toplice pri Beljaku.

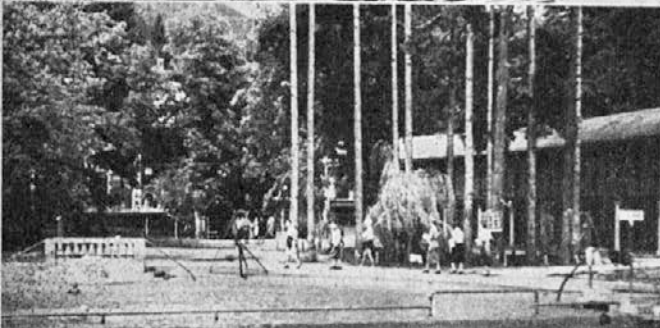
Gor čez izaro!

Fr. P.

V ponedeljek zjutraj smo prav zgodaj vstali in se utaborili med štiri stene udobnega novega avtomobila neke ameriške znamke. Tovariša sta šla od doma, kakor vedno odkar sta poročena, s svojima sprogama, katerima smo prepustili mesta v avtu po izbihi. Ljubljano je dušila še gosta megla, toda komaj smo bili nekaj kilometrov izven ljubljanskega območja, smo že imeli vse vrhove naše divne Gorenjske kakor naslikane pred seboj. Zanimale so nas posebno Karavanke, ki nas ločijo od Koroške: Košuta, Baba, Stol, Golica... Kako diven pogled na čiste gorske velikane v zgodnjem jutru, ko je Gorenjska še spala. Po načrtu prekoravimo tja greda Karavanke čez Podkorensko sedlo, nazaj jo pa primahamo čez Ljubelj. Prehod čez Jezerski vrh (v dolino Železne kaplje in Podjuno) si prihranimo za drugič.

Proti Kranjski gori smo dohitevali in srečavali zgodnje pastirje in jim plašili spočitno živino. V Podkorenu smo zavili na desno v hrib. Podkorensko sedlo smo si predstavljali višje. Pa imaš nekaj hujše vzpetine takoj za selom (15%), potem se pa voziš do meje skoro po ravni dolini brez klanca. Točno na razvodnici je državna meja. Čez cesto drog v državnih barvah. Ne kaže drugega kot se ustaviti in pokazati obmejnim organom potne liste — in odpreti kovčke! Kontrola na obeh straneh droga (jugoslovanska in avstrijska) ti vzame kar hitro pol ure. Sicer so pa obojni čuvarji meje hudo vljudni in prijazni gospodje. Na tem prehodu so imeli Avstrijci do zadnjega časa lepše obmejno poslopje od našega. Nova zgradba na naši strani, takrat še nedodelana, bo vsekakor bolj reprezentirala našo državo kot dotedanja koliba. Pomen ima to že zaradi številnih tujcev, ki v poletnih mesecih v zelo velikem številu prestopajo tu mejo in dobijo pri prehodu prve vtise o naši državi. (Slika št. 1.)

Državna meja je bivša meja med Kranjsko in Koroško. Sedlo se dviga 1071 m nad morje. Takoj za mejo začne cesta padati, vse vode odteka na Koroško v Zilo in dalje v Dravo. Sledijo hudi ovinki in še hujši klanci (24% vzpetine!). Znamenja z mrtvaškimi glavami ob cesti opozarjajo šoferje, da se tu lahko igrajo z življenjem. Malo nad Podkrajnikom se odpre lep razgled in se spleča ustaviti se ter stopiti iz avta. Pred nami je razprostrta vzhodna Zilska dolina z Zilo, takoj za njo mogočni strmi Dobrač, ki se mu zelo dobro pozna, kako se je l. 1348. zrušil in podkopal pod seboj celo vrsto slovenskih vasi. Tik pod nami je Podkloster (Arnoldstein), kjer se cepi od proge Beljak-Trbiž zilska železniška proga (do Šmohorja), ki ji s prostim očesom sledimo proti zahodu do Čajne, kjer

3. Pogled na Osojsko jezero skozi žlice vzpenjače na Osojščino.
4. Razgledišče na Osojščici.
5. Na vrhu Dobrača.

6. Beljak, glavna ulica z gotsko cerkvijo.
7. Marija na Zili. V ozadju Beljak.

pripelje iz Zilskih Alp krožna deželna cesta okoli Dobrača. Točno proti severu leži Beljak, za njim v ozadju Osojsko jezero, vzhodno od Beljaka Marija na Zili, še dalje proti vzhodu Baško jezero. V ozadju za njim v daljavi Vrbsko jezero. Kakor raztreseni biseri v deželi bajk.

Spet vstopimo. V dolini zapeljemo na asfaltirano avtomobilsko cesto Beljak-Trbiž. Pri Brnici po vitkem železnem mostu čez regulirano Zilo. Pri razvalinah starega stražnega stolpa na levi takoj za mostom se ne ustavimo, ampak še 4 km dalje po lepi cesti do Toplic pri Beljaku (Warmbad).

Vsa okolica dehti od prijetne jutranje vonjave visokih jelk, košatih kostanjev in obilnega cvetja v parkih in nasadih. Notranji kopališki prostori nas ne zanimajo, pač pa se hočemo okopati v odprtem kopališču, ki je že začelo živeti. Topla voda (30° C) priteka iz nizkega votlega stebriča pri dvojnem kamnitem stopnjišču s stebričasto ograjo, ki vodi v bazen. Ob izlivu iz odprtine je voda seveda najbolj topla, zato se okoli stebriča rado vedno gnjete večje število kopalcev. (Slika št. 2.).

S kopanjem smo se le kratek čas mudili in smo kmalu rekli blagajničarki pri iz(v)hodu »z Bogom!«. Tudi ona nam je slovenski odgovorila »z Bogom, na svidenje!« Bili smo veselo iznenadeni ter smo zaklicali: »Na svidenje!«

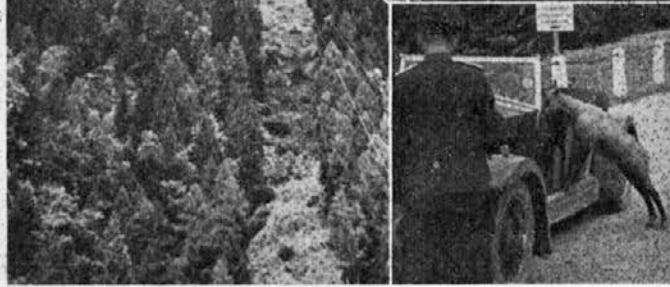
Še tri km do Beljaka! V Beljaku smo si ogledali starodavno gotsko župno cerkev (iz 15. stoletja, slika 6.). Mesto šteje 24.000 prebivalcev. Toda nas je mikalo Osojsko jezero.

Torej čez Dravo (sredi mesta) proti severu, komaj kakih 8 km. Tudi tu je cesta asfaltirana ter speljana čez nove betonirane mostove, na obeh straneh pa vsa pokrajina pokrita z novimi vilami; mnoge so še nedodelane. Pokrajina se imenuje Landskron po slikovitih razvalinah istoimenskega gradu na strmi višini na vzhodni strani. Kmalu nas mokri travniki opozorijo, da je v bližini jezero. Še nekaj minut in pred nami leži razlito podolgovato Osojsko jezero. Blizu prve železniške postaje ob Osojskem jezeru (Annenheim) je tudi talna postaja vzpenjače na Osojščico (Kanzelbahn). Tu izstopimo. Čez pet minut zdrsi spet vagonček na vrh! Takoj po karte in v pripravljeno škatljvo. Bilo nas je menda 15 v njej. Kar polno. Zvonec, vrata zaklenejo, še enkrat zvonec in se zagugamo... Tanjša vrvi vleče, po debelejši polzimo... Na vse strani krasen razgled. Čim višje, tem lepše! Le pogled na tla je za nekatere kar strašen. Nehote se ti vsiljuje misel, kako bi bilo, če bi se vagonček odtrgal in bi telebnili 50, ponekod tudi 70 m v globino ob skalnato pobočje strmega hriba. Ob progi (bolje pod progjo) so drevesa posekana (glej sliko 10). Na nekaj mestih so visoki podporniki, na katerih ležijo naše »živiljenjske žice«. Hitrost vožnje se nam ne zdi velika. Kakor

8. Otok na Vrbskem jezeru.

9. Celovski zmač.

10. Vzpenjača na Osojščico. Zraven veliki zvon pri Gospe Sveti in »pregled« avta pri Sv. Ani pod Ljubeljem.

srednja kolesarska brzina. Točno na pol pota se srečamo z vagončkom, ki je istočasno kot mi zdrsnil od gornje postaje navzdol. Z mahanjem robcov in veselimi vzkliki smo se pozdravili.

Dvignili smo se nekako za 1000 m. Takoj za višinsko postajo je velik nov hotel, ki smo si ga tudi samo od zunaj ogledali. Med smrekami je še več drugih gostišč in letoviških hiš. Razgled je čudovit (glej sliko št. 4). Najlepši je na Karavanke in Julijske Alpe. Jezero pod nami je zelenkasto, rahli valčki lesketajo v poletnem soncu. Ime je dobilo jezero po kraju Osoje, ki se pa komaj razpozna v daljavi na južni strani jezera. Do Osojskega jezera sega slovenska narodnostna meja. Vendar bo kmalu ta trditev le zgodovinskega značaja. Slovenstvo v teh obrobni krajih kopni kot pomladanski sneg.

V načrtu smo imeli za ta dan še pot na Dobrač. Proti večeru vsaj do prve kočice Otto-Hütte, zgodaj zjutraj pa na vrh, da vidimo ob poti še kozoroge in ob vzhajajočem soncu Veliki Klek (Grossglockner). Dobrač sega v višino 2167 m. Otto-Hütte je v višini 1400 m. Torej z Osojščice po vzpenjači spet v dolino in po isti poti nazaj v Beljak in šele tu na krožno deželno cesto okoli Dobrača v smeri Sv. Martin in Bleiberg. Do Bleiberga je kakih 15 km ves čas po ozki soteski, toda cesta je še dokaj dobra. Bilo bi boljše, če bi že pred Bleibergom zavili na levo k Sv. Duhu, ker bi imeli od tam malo bliže na vrh. Toda v Bleibergu smo najbrže laže spravili avto na varno za eno noč. Kraj nosi industrijski značaj in kakor ime pove, diši po svincu, ki ga kopljejo iz pobočja Zilskih Alp, da je oddaleč videti, kakor če bi veliki krti razrili pobočje. Poleg cerkve, šole in nekaj trgovin ter gostiln je v kraju tudi pošta in lekarna. Pošta ima telefonsko zvezo z Otto-Hütte in tudi s hotelom na vrhu Dobrača (ostanki telefonske naprave iz časa vojske, ko je bila na Dobraču radijska oddajna postaja 10. armade). Tako smo že v dolini dobili pojasnilo, da lahko prenočimo v planinski koči.

Pot je zložna. Nameravano avtomobilsko cesto na Dobrač ne bo težko graditi. Od kraja ni drugega razgleda kakor v dolino, po kateri smo se pripeljali. Gora je od te strani poraščena največ s smrekovimi gozdovi, ki jih na več krajih temeljito izsekavajo. Vrščiki grmovja in raznih cvetnih gorskih rastlin so zelo pogosto potrgani. Tovariš lovec nas opozori, da je to od parkljaste divjačine, največ srn. Na nekaj mestih so visoko na smrekah pritrjene živo pobarvane rdeče tablice-puščice, ki kažejo pozimi smučarjem smer v dolino proti Sv. Duhu. Če bi bile nižje pritrjene, bi prišle pozimi pod sneg, ki se ga nabere več metrov visoko. Razgled na Beljak in Vrbsko jezero se odpre na kraju, kjer pot ostro zavije na desno proti koči, ki je že blizu. Na gorski klopci na tem mestu je počitek dvakrat prijeten. — Koča Otto-Hütte je vsa v smrekovem gozdiču, brez vsa-

kega razgleda, toda ravno radi tega po svoje prijetna. Za nervozne ljudi pravo zdravilišče. Oskrbuje jo dobrodušen očka z enako ženico in lepo skrbita za vsestransko snago. Koča je nova in točno na kraju, kjer je stala prejšnja manjša. Vprašali smo, če pride kaj več Slovencev gor. Pridejo, toda ne veliko. Poznal je slovenskega turista dr. Tumo, ki je večkrat posetil Dobrač. V mraku nas opozori oskrbnik na lepo razgledišče malo više nad kočico. Čeprav nekoliko zmučeni, smo vendar šli. Vreme je bilo povsem mirno, kakor utrujeno po vročem dnevu. Oglašali so se le redki večerni tiči, doli v dolini so pa trepetale tisočere beljaške lučke, kakor najdražji brusni briljanti...

Spali smo preveč dobro, tako da smo le s težavo vstali še v temnih zgodnjih urah. Toda, če hočemo videti vrh Velikega Kleka ob vzhajajočem soncu in plašiti gamse na paši, je treba vgrizniti tudi v to kislo jabolko. Pa sonce je vžalo za meglenimi oblaki in Veliki Klek nam je ostal na dolgu. Stopali smo tih, da bi vsaj gamse videli. Na tihoto so opozarjali tudi lovski napisi ob poti. Kljub vsemu vpoštevanju strogih predpisov gamsov nikjer nič. Sonce se je že opostilo jutranje megle in grelo dobraške planote, ki so tu gole. Ponekod opazimo že skupine krav in konj na paši. Se en ovinek in odpre se nam pogled na vrh gore: na levi nemška cerkev, v sredini hotel, na desni v ozadju še mala kapelica in prav zadaj trigonometrijsko znamenje na najvišji višini (slika št. 5).

Po stari navadi se spet ognemo hotelu in obiščemo cerkev. Je odprta, toda precej zanemarjena. Malo naprej za hribom je še ena cerkev: slovenska. Ta je zaprta in kolikor smo mogli ugotoviti skozi zastrto okno, v razpadajočem stanju. Se ni dolgo tega, ko so Slovenci romali vsako leto k svoji cerkvi na Dobrač. Škoda, da bo ta spomenik koroških Slovencev in njihove vere kmalu razpadel. Ali ne bi bilo vredno, da bi ga s skupnimi močmi popravili in ga ohranili sebi in zanamcem?

Pri razgledovanju Zilske doline nas nemški turist opozori na čredo gamsov! Torej vendar. Na obronkih proti Cajni so se pasli in počenjali na skalah vratolomne norčije.

Ker nismo bili sv. Trije kraji, smo se vrnili v Beljak po isti poti. Skozi Celovec h Gospej Sveti! Iz Beljaka mimo Marije na Zili (slika 7), kjer je do prevrata župnikoval pisatelj Fr. Ks. Meško. Dalje mimo Baškega jezera s prelepim razgledom na orjaško Kepo (glej Kres str. 53!). Vasi slovenske, čeprav na gostilnah nemški napisi. Ko so opazili jugoslovanski znak na našem avtu, so nas na več krajih veselo pozdravljali. Pri Rožeku čez leseni most čez Dravo, malo skozi smrekove gozdove in čez rodovitna polja pa smo v Vrbi (Velden) ob Vrbskem jezeru.

Vrba spada med najmodernejša evropska letovišča z vsemi mogočimi igrišči, kopališči in zabavišči. Prava evropska naselbina s

številnimi petičnimi tujci. Tu je končno (ali začetno) pristanišče za parniški promet na 16 km dolgem Vrbskem jezeru. Okoli in okoli jezera pelje asfaltirana avtomobilska cesta. Ob severni obali je to silno prometna zveza med Celovcem in Beljakom. Južna obala je za nervozne letovišçarje, ki jim bolj prija hladen mir.

Nekako v sredi med Vrbo in Celovcem je ob severni obali tudi slovito letovišče Poreče (Pörschach). Sicer je pa cela obala posejana z vilami in kopališkimi hišicami, da se le po velikih napisih moreš znajti, da veš, v katero občino zavozliš. Po cesti švigajo avtomobili vseh znamk od Portugalske do Poljske. Na vzhodnem koncu jezera je celovško mestno kopališče. Mesto je zvezano z jezerom tudi po prekopu. Celovčani se vozijo kopat s tramvajem ali pa s kolesi. Menda nisem videl še nikjer toliko koles kot tu. Ves čas smo imeli lep pogled na Otok s cervico. Pravi biser Vrbskega jezera (slika 8).

Za Celovec se nismo imeli časa dosti zanimati. Naš cilj je Gosposvetsko polje. Toda pri celovškem zmaju na glavnem trgu smo se vsekakor morali ustaviti (slika 9). Čepi na mogočnem kamnitem podstavku, pred njim soha slovenskega kmeta iz celovške okolice, ki je pravkar zavihtel debel bat, da vdari po zmajevi glavi. Spomenik je bil postavljen v letih okoli 1600. Celovški grb nosi sliko tega zmajca. Celovec je znatno manjši od Ljubljane. Šteje le okrog 40.000 prebivalcev.

Povprašali smo za cesto, ki vozi skozi št. Vid na Dunaj. Lepa asfaltirana cesta skoz do Dunaja! Svet severno od Celovca je le lahko valovit. V glavnem njive in travniki. Vozimo se samo kakih 8 km in smo na tleh zgodovinskega Gosposvetskega polja, na kraju, kjer je nekaj stalo rimsko mesto Virunum. Na desni opazimo na hriščku dvostolpno veliko cerkev: našo slavno Gospo Sveto! (Slika str. 76.) Še dober kilometer naprej tik ob cesti 5—6 visokih dreves in pod njimi v ograjenem prostoru vojvodski stol. Na levo proti zahodu stoji Krnski grad, kjer je stal nekaj knežji kamen. (Slika str. 75.)

Zavijemo po ozki poti na desno k slovitemu slovenskemu svetišču. Malo pred cerkvijo je zavod za vzgojo deklic, kjer je vedno tudi nekaj Slovenk iz Slovenije. Okoli cerkve je več trgovin in gostiln, kakor v vsakem večjem romarskem kraju.

Pri cerkvi opazimo duhovnika, ki se je razgovarjal z domačini. Predstavimo se mi in se predstavi on — v slovenščini, kanonik Jožef Feinig, čuvár Gospe Svete. Ves živahen, postrežljiv, vljuden. Ponudi se nam, da nam malo razkaže cerkev. Vprašamo ga, od kdaj je tu in kako da je v tem kraju slovenski duhovnik, ko je pa kraj že čisto nemški. Izvedeli smo, da so pred plebiscitom (glasovanjem) 1920 bili tu vedno slovenski duhovniki. Po glasovanju so prišli nemški. Toda slovenski romarji so začeli bojkotirati Gospo Sveto, ker pač niso mogli v svojem svetišču ne k

Umeščenje koroških vojvod na knežjem kamnu pri Krnskem gradu. Vojvoda s palico v roki se približa kmetu, ki sedi na knežjem kamnu. Kmetu da 60 b licev, marogastega bika, kobilo in obleko, ki jo ima na sebi. Km t postane s tem prost, knez pa stopi na kamen, z umahu na štiri strani z mečem in priseže, da bo vladal pravično. Zadnje slovensko umeščenje se je vršilo 18. marca 1414 (Ernest Zelezni). Kamen je sedaj v celovškem muzeju.

spovedi in niso razumeli božje besede. Udarjeni so bili zlasti trgovci in gostilničarji, ki živijo samo od romarjev! Leta 1926. je zato simpatični dekan te dekanije, ki za silo govori tudi slovensko, naprosil gospoda Feiniga, ki je bil do takrat v Velikovcu, naj bi prevzel v varstvo Gospo Sveto.

Cerkev je troladijska. Porabljenega je bilo pri zidavi mnogo materiala od razvalin rimskega mesta Virunum-a. Celo razni poganski kipčki so vzdani v stene cerkve. Blagoslovljeno vodo hranijo na pr. v kamnitem koritu, v kopalnici starega rimskega patricija. G. kanonik nas je opozoril na freske na stropu srednje ladje: rodovnik po evangelistu Mateju. Ko je l. 1927. začel odpadati omet od oboka, so opazili, da so pod ometom freske. G. kanonik se je obrnil na osrednjo komisijo na Dunaj in ta je poslala strokovnjaka dr. Walliserja, ki je v letih 1928.—32. polagoma odkrival in restavriral freske. Restavriral pa ni vseh, da je ohranjeno nekaj slik kar mogoče nedotaknjenih. Vse obiskovalce Gospe Svete na te freske še posebej opozarjamo!

Zadaj pod južnim stolpom nam pokaže odtise pasje noge v živem kamnu. Legenda pravi, da je nekdo hotel iti k spovedi (spovednica zadaj je izredno stara!), a se mu je prikazal satan s pasjo nogo in ga hotel odvrniti od spovedi. Prikaže se pa Marija in ga pelje k spovednici. V kamnu je opaziti tudi odtise otroške noge. Zmerili so odtis in nogo Marijinega kipa v velikem oltarju in se točno ujema! — Tako legenda. Gotovo pa so vtisi od časa in kot spomin na slovesno izganjanje hudega duha iz obsedene gospodične l. 1683.

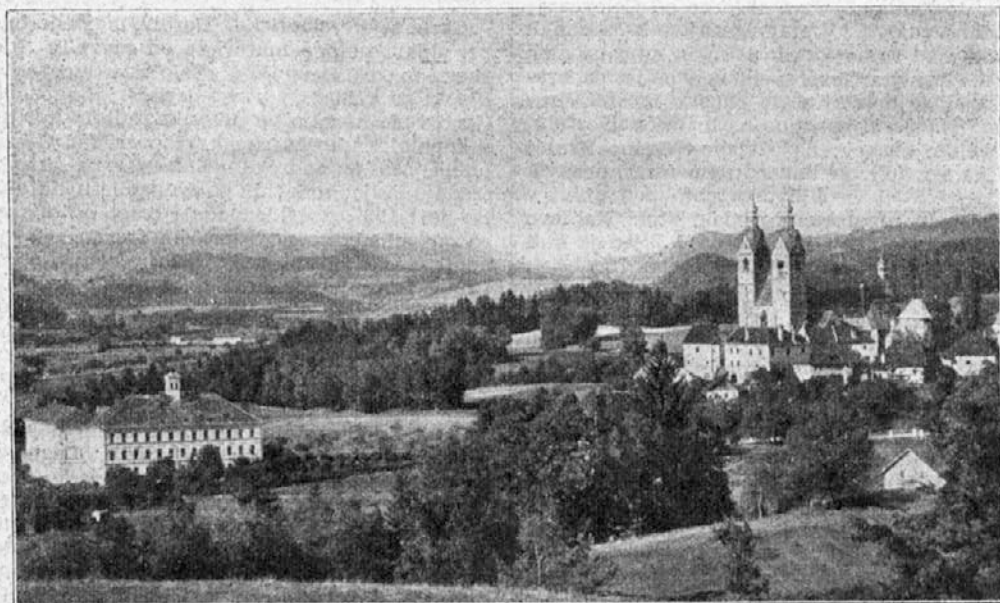

Še v zvonik nas je peljal g. kanonik, v tistega na severni strani, v katerem visi znameniti veliki zvon iz l. 1687. Kakor pravi napis, ga je vliil Miha Landsman v Celovcu. Bron je iz zaplenjenih turških topov pred Dunajem. Leta 1683. je tedanji cesar daroval zaplenjene topove, da so se vliili trije zvonovi, na Dunaju za cerkev sv. Štefana (die grosse Bummerin), graška Liesel na graškem gradu in za Gospo Sveto. G. kanonik je pokazal na zvon in na pokrajino skozi line ter pesniško vzkliknil, kolikim je že zapel ta zvon, ki so se pred nami rodili in pred nami umrli... Zvonik ni stalno odprt. Ključki se dobijo pri cerkovniku.

Prijaznemu g. kanoniku smo se iskreno zahvalili za postrežljivost in smo se odpeljali k zadnji postaji: k vojvodskemu stolu. Kakor rečeno, je ograjen z visoko železno ograjo. Sedalo ima na dve strani, proti vzhodu in zahodu. Nemo smo ga nekaj časa gledali... Stopili smo nazaj na cesto in spet nekaj časa nemo stali ter se ozirali okrog po polju, po travnikih, po katerih so se pasle krave, konji in druge domače živali. Pastirico, ki je bežala mimo nas za živino, smo slovensko ogovorili. Obstala je in nas gledala. Še enkrat smo jo vprašali, namenoma slovensko, kaj je tisti grad na hribu. Malo nas je še gledala, potem pa zbežala naprej po slovenskem Gosposvetskem polju... Tiho, brez besede smo vstopili v avto ter rekli šoferju, naj hitro vozi proti Celovcu, v Ljubljano, da kmalu vsem povemo, da na Gosposvetskem polju ne razumejo več slovensko...!

Skozi Celovec v Vetrinj in dalje mimo Zitare vasi, čez Dravo v Rož; Borovlje s tovarnami za puške in sploh strelsko orožje pustimo ob desni ter skozi Podljubelj na prelaz Ljubelj. Cesta se dviga z vzpetino največ 23% (na jugoslovanski strani 26%). Nevarnejši so ovinki, toda tudi te zravnavajo. Na vrhu spet drog čez cesto: potni listi, pregled prtljage. Pri nas vse v redu. Od naših obmejnih organov je na vrhu samo postaven graničar. Postaja je nižje pri cerkvi Svete Ane. Tu smo imeli svojevrsten pregled naše prtljage. Med tem ko so pregledovali potne liste, se znajde na cesti gams. Takoj k avtu, ki je bil odprt, s prednjimi nogami na stopnjico in vse povoha (Slika 12.) Seveda nudi tak prizor vsem potnikom posebno zabavo. Gams je last barona Friderika Borna, ki je lastnik vse pokrajine, kolikor je od Svete Ane vidiš in ima poleg svojega lovskega dvorca pri cerkvi še novo večje poslopje kot neka-ko zdravilišče, največ za bogate tujce. Gamsa (»Rezi« ga kličejo) so maldega ujeli na Begunjščici in ga udomačili. Posebno rad je na mitnici, kjer mu potniki postrežejo s sladkarijami in tobakom. Skoro vsaka skupina potnikov ga fotografira in rekli so nam, da gotovo nobena filmska zvezda ni bila tolikokrat fotografirana kakor »Rezi«.

Ko smo vozili skozi industrijski Tržič, je bilo že mračno in v Ljubljano smo srečno dospeli v razsvetljeni noči. Videli smo našo Koroško in rekli, da je ne smemo pozabiti, ker je naša in ker je tako lepa!

Po ustoličenju koroškega vojvoda na knežjem kamnu pri Krnskem gradu je šel vojvoda čez Gosposvetsko polje k slovesni maši h Gospoj Sveti. Tu ga je krški škof mazilil za vladarja. Po maši je vojvoda slekel kmetško obleko in oblekel knežjo. Popoldne je vršil na vojvodskem prestolu sredi polja prvo vladarsko in sodniško službo.

Velika pravda

Povest iz Hoste. — Napisal Joža Vovk. (Nadaljevanje.)

Kajznikov Jur je oni večer, ko je šel od Podnartovca proti domu zavil čez ovsiški most. Lipnica je narasla in šumela proti Savi. Vršalo je, kakor da veter vleče v Dobravah in nehote je Jur zapel jopič in potlačil klobuk na ušesa. Zdelo se mu je, da bolna noga še bolj šanta kakor drugikrat. Pijan je bil, brundal je nekaj sam zase in večkrat jezno pljunil.

»Že stokrat sem rekel, da breg ni prida in da bi bilo zame in za bajto bolje, če bi bila bolj pri svetu kje, vsaj pri Lipnici. Prodal bom, tudi za pričo ne grem! Oba bosta zgubila, jaz ne bom! Breg pa pijanec, oh, saj pravim...«

Pa je prilezel do Ovsiš. Na vasi se je že vse umirilo, dekleta so vodo nosila, pastir, bogve čigav, se je pri koritu pridušal nad kravami, bolj potihlo, ker je župnišče tako rekoč sredi vasi in Bog ne da, da bi kaj takega slišal gospod Janez.

V mraku se je gospod Janez sprehajal po tisti poti od župnišča do cerkve. Saj to ni bila pot, to je bila prav za prav že cesta, gladka, komaj za spoznanje napeta. Po vrsti je šlo kakor vselej: Najprej je molil, potem je pomislil na nedeljsko pridigo, pa mu je vreme zmešalo misli, da so mu ušle v polje, ki je dehtelo na obeh straneh, murčki so peli v travi in gospod Janez je že mislil spet na svoje ovčice, na pridne in hudobne, na vse je mislil in na novo knjigo, ki jo bo moral preskrbeti za svojo edino podružnico.

»Kdo neki robanti po cesti?« je pomislil in obstal. Z druge strani Lipnice, tam od ceste sem je prihajala gosta, dokaj glasna govorica, a ni mogel ničesar razumeti. Lipnica je drla in pela svojo enakomerno, nekoliko zamolklo pesem. »Da je le na vasi sveti mir božji,« je dejal in se prestopil.

Takrat je pa prišantal mimo Jur in se župnika tako prestrašil, da so mu noge otrdele in je obstal.

»Hvaljen bodi...«

»Na veke. A, ti si, Jur? Saj sem te komaj spoznal. Temno je in stare oči imava oba. Po cesti se čudno sodrga podl. Ne vem ali so možakarji veseli ali pa se prepirajo.«

»Vse skupaj.«

»No, to so mi pravi.«

»Češenjski gredo domov.«

»Semnja ni bilo.«

»Ne.«

»Čudno.«

»Na sodnji so bili.«

»Vsi?«

»Malo manj.«

»Kaj se še zmeraj dajejo z občino za tisti piškavi pašnik? Vse grunte bodo zabili v tistih par pedi pustega sveta!«

»Nak, tisto je že davno pri kraju. Bizjak ima s Posavcem tožbo.«

Gospod Janez je ob tej nenadni novici kar vztrepetal. Bizjak? Saj se še nikoli ni tožaril, cerkveni ključar je, mož in pol! Nesreča ga je obiskala in zdaj še sam vanjo silil. Nekaj ne bo prav s tem človekom. Žena mu je umrla, pa mu še ni zadosti. Še pogrešal bo Roze, mlad je še in škoda bi ga bilo, če bi se tako na lepem po neumnosti zavrgel. Kri je taka, kri, saj je bil stari tudi brz pripravljen za kaj takega. Seveda pa svaka sta, saj sem vedel, da bo hudič krepplje vmes vtaknil. Ljubezni ni, ta hčerka božja med ljudmi umira, zato pa tudi blagoslova ni in Bog pošilja šibe...

»Za kaj se pa tožarijo?«

»Za svet pri Lipnici.«

»Pri Lipnici...« je vzdihnil gospod Janez in skloni glavo, kakor da moli, da se nečesa kesa, a bila je le bolečina in grenka skrb za njegove ovčice. Bog pomagaj, takšni so. Zdaž so pa nemara pili, Bog nas varuj.

»Pa si ti tudi pil. Smrdiš.«

»Malo. Ponujali so mi, da bi za pričo šel.«

Jur se je šele sedaj zavedel, da stoji pijan pred gospodom Janezom in najraje bi mu odpetal, pa kar je, je, pomagati zdaj ne more več. In vse mu je zblebetal, vse povrsti kakor majhen otrok.

»Ti da bi pričal? Bog s teboj in ne kliči njegove jeze nadse, če nimaš kraj pričati. Poštenje varuj in svojo bajto, v pravde se pa nikar ne spuščaj. Nisi napačen človek, a na stara leta se boš zavrgel. Pojdi in nikar se ne pobij, pijan si, pijan.«

Gospodu Janezu je žalost napolnila srce, obrnil se je počasi, Jurju še lahkonoč ni voščil in spet je nekaj godel proti cerkvi. Jur ni mogel vsega razumeti, tako nenadno in čudno je bilo to srečanje z gospodom Janezom. Stal je nekaj časa kakor v tla zabit kol, usta je čudno kremžil in gledal župnika, ki je tonil v temo in ko ga ni več videl, se je globoko oddahnil.

»A!« Jur je mahnil z roko, kakor da se za vse skupaj še zmeni ne, spet ubere pot v breg. Pijan je, še gospod Janez mu je rekel, da je pijan. Zdaž je kar vesel in zdi se mu, da je vse v redu, ko je pijan. A že spet kolne bajto in samega sebe, da ju je Bog moral postaviti gori v breg.

Na vrhu klanca je Jur počival. Legel je v mah, nekajkrat pljunil, potem je pa zaspal. Svoje bajte tisti večer ni našel in ko je on v mahu zadremal, takrat je gospod Janez pokleknil v cerkvi. Molil je za Jurja, za Bizjaka, za vse po vrsti, za dobre in nagajive ovce in pri srcu mu je postalo čudovito toplo. Kadar je molil tako čisto sam pred Bogom, se je samemu sebi zdel sila velik in kakor mogočen vladar je stal nekje na visokem in gledal pod seboj ljudi, ki so delali, trpeli, topli se in prepirali, vojskovali so se in le spet

ljubili, kakor je gospod Janez čital o Mozesu in izraelskem narodu v svetih knjigah.

*

Na vasi je bil mir, ljudje so pa večini že odšli ven, na polje po delu. Na Jamci so pastirji napajali in krave so se zbodele. Vselej se zbodejo, če pastirji mislijo na vse drugo kot nanje in jih iz različnih hlevov spuste skupaj.

Bizjak je stal pred hišo, v roki je držal motiko in gledal pastirja Toneta, ki se je obiral za kravami.

»Salabolski fant, motiko polomim na tebi! Glej no, krava bo še plot podrla! Za nobeno rabo ni ta prikazen. Tak udari jo, če ne bom jaz tebe!«

Pastir je tepel kravo, potihno klel, a krava se ni zmenila za udarce. Znova se je zagnala v junico, da je zapokal plot, potem je začo-fotala po blatu in sta se obe podili proti mostu. Pastir pa je počakal na mostu, tam nabral kamenja in ga začel lučati v krave.

»Kamenja mi pa ne boš metal v živino! Kje si se pa tega učil? Brž otvezi, potem pa pridi, bova šla pod Meli! Pa cepin prinesi, pod drvarnico ga boš dobil, žaga je tudi tam!«

Potem je stopil v vežo in za vrati nekaj iskal. Sekiro, klin, vse kar je bilo treba. Na sredi veže je še postal in nekaj pomišljal, kakor da še ni odločen. Zadnje čase je postal ves vihrav, vse dela z neko naglico, kakor bi se prav mudilo, nobena stvar mu ni všeč, zdaj se znosi nad pastirjem, zdaj nad Tino, zdaj je to narobe, zdaj spet kaj drugega, le s Franco še ni bil prišel navzkriž. Kar je naredila, vse mu je bilo prav. Včasih se je vsaj tako od daleč vtaknil v njeno gospodinjstvo, vprašal je, kaj bo skuhalo, svetoval to in ono, odkazal, kje naj naseče trave za prašiče, zdaj pa ne več. Kar je ona kuhala, to so jedli, kadar je poklicala, takrat so prišli.

Stopil je v kuhinjo. Franca je stala pri pomivnikih in se ozrla. Kar tako je vstopil, toliko, da ji pove, kam gre.

»Pa ne uganeš, kam grem zdaj.«

»Pojdi, kamor hočeš,« mu je hudomušno odgovorila. »Če bi bila jaz na tvojem mestu, bi šla k Lipnici in vse, kar je na tistem mestu, vse bi posekala, še travo bi spravila.«

»Saj, saj,« je hitel ves vesel, »saj grem, doli grem, bom le videl, kaj bo potem Posavec naredil. Če jaz ne bom, bo pa kdo drugi.«

Da mu je Franca tako povedala, to je Lovrenca kar presenetilo. Pa je vendarle pametna ženska, tako gospodarsko in moško misli, da bi res ne bilo preveč napačno, če bi ona kar za vselej ostala gospodinja. Tega Lovrenca še nikoli ni tako občutil, kakor prav zdaj. V resnici je Franca njegovo namero samo uganila, prav za prav jo je celo od njega samega slišala, saj je že pred časom nekaj o tem govoril in zdaj je še pastirju naročal, da je morala vedeti. Lovrenca seveda tako daleč ni znal misliti, preveč nepričakovano so padle njene tako odločne besede. Vso pot, ko je šel k Lipnici, se ni mogel otrestiti misli na Franco in zdelo se mu je, da mu je prav

Franca v vseh teh njegovih skrbih v veliko oporo. Njegova zadeva prav za prav ni bila tako vsakdanja, saj je sam čutil, kako ga počasi osvaja in spreminja, vendar je pa dobro vedel, da je Franca zdaj edina, ki ima zanj dobro besedo.

Šel je čez polje, pastir za njim.

Ženske v spodnjem polju dvignejo glave kakor vrane, ki se pasejo na njivi, ko zagledajo človeka in bodo zletele. Tak dan, toliko dela, sveti Jakob — Bizjak jo pa maha z žago in sekiro proti Seči. In tako gre, kakor bi gorelo za njim. Če je človek od jutra do večera v polju, pa še ne more vsemu kaj. Na, saj mu menda ni drv zmanjkalo. Pa brž ugamejo.

»Nad tiste smreke gre.«

»Nad katere?«

»I, pri Lipnici vendar.«

»Prav ima. Če jih hitro ne bo spravil, se bo bo pod nosom obrisal zanje. E, Posavca še ne poznate, vseh muh je poln!«

»Pa tako gladko tudi Bizjaku ne bo šlo.«

»Nič ne dé. Se bosta pa zato še posebej zmenila v Radovljici. Zdaj se bosta vsaj zares spoprijela, ko sta se že začela.«

»Pa mu bo grunt opešal...«

»Beži no, tebi pa pamet! Menda bi vendar nihče ne pustil, če bi mu kdo tako kar na celem zemljo jemal!«

»Zapravdal se bo.«

»Take krvi je.«

»Malo se morata, saj sta svaka.«

»Saj res ne bo prej odnehal, da jo bo staknil po nosu. Trd je. Če se zažene, zlepa ne popusti.«

»Ali se ne bo oženil?«

»Ne vem.«

»O, bo se, bo.«

»Tako kmalu ne verjamem.«

»Saj mi je Tina pravila, da s Franco zmerom skup tiščita.«

»Aaa?«

»No, dekle naj vzame, pa bo veliko priženil!«

»Še žal mu bo.«

»Franci še bolj!«

»Čenče! Saj ni vredno, da bi govoril!«

Ženske so se spet zarile k zemlji, govorile, klepetale in opletale čez in čez, vse je prišlo na vrsto. Kar čez njive so vpile in kdor je mimo prišel, je postal in so govorili.

Takrat je bil Bizjak že za vodo. Na skalo je vrgel lestvo, nanjo položil desko in šel na drugo stran. Ni pogledal ne na desno ne na levo, pljunil, razkoračil se in začel podsekavati. Les je bil mlad in lep, da ga je bilo kar škoda. Iveri so v loku frčale, kakor da bi kdo z jezo prav hitel debelo pljuvati. Udarci sekire so peli in se razlegali tako glasno in izživajoče na drugo stran v Reber, kakor bi klicali samega Posavca, češ: Pridi, stopi na kraj, boš videl, kaj se doli za vodo godi! Podžagala sta prvo, potem drugo, še tretjo, ki je bila komaj kapnik, dobra lata, za žrd bo pa le!
(Dalje prih.)

MED SLOVENSKIMI FANTI

MAVČIČE

Naš mladi fantovski odsek ima letos zopet redne sestanke in telovadbo. Pričeli smo kar po vzorcu bivšega »Orla«. Na sestankih predelujemo tvarino, ki je predpisana v »Dopisih« in obravnavamo socialno vprašanje. Pri telovadbi se pa učimo poleg prostih vaj še več simboličnih, ker nameravamo prirediti na praznik sv. Jožefa notranji nastop (akademijo), pri katerem bodo sodelovali tudi mladci in dekliski krožek.

V dneh od 25. januarja do 2. februarja se je vršil v naši fari misijon. Udeleževalo se ga je 98% faranov. Ganljiv je bil prizor na svečnico zjutraj pred oltarjem pri skupnem obhajilu. Zadnji misijon pri nas se je vršil pred 17 leti, zato večina ljudi ni poznala njegovih dobrot. Kako se je vsem dopadel in kako poživljene se počutimo po njem, ne moremo popisati! S to veliko versko obnovo smo obhajali obenem tudi 150-letnico ustanovitve naše fare.

Naj bi v nas rodila ta prenovitev trajne sadove! V tem smislu pozdravljamo vse fante, ki prebirajo letos tudi pri nas bolj razširjeni »Kres«. — Bog živi!

PTUJ

Naš novoustanovljeni fantovski odsek je začel z živahnim delom. Pripravljamo se na prosvetno-telovadne tekme. Tvarine je mnogo in hiteti moramo, ker smo precej pozno začeli, da bomo lahko vse predelali.

V nedeljo 7. febr. smo imeli svoj prvi prosvetni sestanek, ki se ga je udeležilo nad trideset fantov. Začeli smo predelavati sistematično prosvetno-tekmovalno tvarino. Na tem sestanku smo obdelali »Naše jugoslovanstvo«, ki je gotovo zelo važno poglavje, saj je naša doba še polna najrazličnejših napačnih misli o jugoslovanstvu in našem slovenskem razmerju do njega. — Tvarino nam je razložil v svojem govoru tovariš Musek Vitko, ki vodi prosvetno delo v našem odseku. Pred predavanjem, v katerega je uvedel s pozdravom in nekaterimi kratkimi in važnimi mislimi vse navzoče fante podpredsednik odseka tovariš Arnuš, je recitiral tov. Gunžer Franček Albrechtovo pesem »Molčali smo«. Po predavanju se je razvila kratka debata o cilju političnega jugoslovanstva. — Zdi se mi pa, da bi marsikdo želel poseči v debato in povprašati to in ono, pa se ne upa, da se tako izrazim. Poudarjam na tem mestu, da nam bo duha izbistrila in izurila zraven študija predvsem debata. V debati se naučimo nastopa, ko moramo svoje misli in mnenja primerno jasno razložiti brez posebne predhodne priprave in jih v nadaljnjem razgovoru tudi zagovarjati, braniti (če je to potrebno!) in dokazati njihovo umestnost in potrebo, da si to vprašanje še bolj pojasnimo, kakor ga je pojasnil govor. — Po kratkem razgovoru o telovadbi in prihodnjem sestanku, je tov. podpredsednik sestanek zaključil. —

Bog živi!

Tri božji fantje

Po J. G. Oberkofflerju Janez Pucekl.

(Nadaljevanje.)

Matevž skoči iz zakristije, čez pokopališče, gori v zvonik. Koretelj plahuta, rdeče krilo plament kakor pohlepen ogenj. Ozke rame dečkove privzdignejo loputnice v zvonico. Telo se mu potisne naprej. Zdaj stoji sredi med možmi. Ti se mu zasmejejo in ostrme, ko zvedo, zakaj prihaja Matevž. Matevž se zasmeje in vrže koretelj in krilo vstran. Kakor baklja mu žari obraz. »Fantèk, fantèk ti si nezvest hlapček v službi gospoda Boga! Pazi se!« Tako reče kovač s Trate, veliki zvonar, na pol v šali, na pol zares.

Matevž pograbi za vrv in potegne krepko z Jurkom v tesni poleg zvona. Je kljub mladosti vaje zvonar.

Zdaj udari mali zvon, znamenje, da se začneja spreminjanje in da lahko izpuste kembelj velikega, da udari ob zvon. V zvonišču hrešči in poka, kakor da se ziblje svet v tečajih.

Zdaj udari kakor z bičem, kakor visoka plima prvi udarec na Matevževo uho. Zašumi mu okrog ušes. Tke in se mu mota in prede

okrog senec kakor mreža iz kovinastih nití, ki rožljajo in šume. Pa polagoma se izmota iz zmede čista, veličastna ubrana pesem. Mladec zaduha. Duša mu nori in se mu smeje v obloku zvona. Roke se mu nategajo, umerjeno se dvigajo in padajo. Ne utruji se. Prvi odstavek je končan. Kembelj prestrežejo. Še prešinja brnenje srebrno oblino.

Drugi odstavek se začne po končanem odmoru. Spet udari prvi udar kemblja kakor visoka plima ob sencè in v ušesa dečku. Zmeda se bo že še spet razmotala. Toda zmeda se ne razmota. Presunljiva bolečina se zablisne Matevžu skozi možgane, potem ga strese v ušesih ostro in silno in potem — utihne zvon!

Osupel pogleda dečko kvišku. Kembelj gre, toda veliki ne zvoni več. Dečka prevzame groza. Vrv mu pade iz rok. Molče strmi kvišku. Nato mu plane glasen krik s smrtno blehdi usten. Zvonar potegne dečka na stran. Vrv bi se bila skoraj zapletla Matevžu okrog nog. Tedaj bi ga bilo vrglo gori ob zid in

pod zibajočim se zvonom bi ležal s krvjo oblit mlad mrlič.

Strahotno ječanje spači dečku obraz. Njegov greh mu pride na um z neusmiljeno težo. Kembelj niha, toda zvon ostane nem. Kaj več ne sliši? Ga je kdo strahotno začaral? Ne, zvon zvonil, to vidi na drugih.

Torej je sam — gluhi!

Vidi, kako mu drugi velevalo, prigovarjajo, toda ne sliši ničesar. Lomi roke kakor berač in siva beda mu straši iz oči kakor strah. Vidi, kako se zvonarji smejejo. Vidi kovača s Trate, kako stegne roko in zapreti. Može in vsi se mu zazde kakor strahovi, zlobni in zvičajni. Nekateri ga stresajo. »Nezvestemu hlapčiču je sluh vzelo,« se smeje kovač. Pa Matevž ne sliši in ne razume nič. Zasliši pa mahoma glas vesti. Sliši ga kakor še nikdar ne v življenju. Sliši, kako mu gredo besede župnikove skozi dušo: »Čem rajši, da ministriraš, kakor da zvoniš.« Sliši besede materine in iz njih mu zazveni vsa njena neskončna ljubezen: »Ubogati moraš. Daruj nebeški Materi to žrtev.« In glas očetov sliši kakor grom: »Izbij si iz glave!« Sliši tolikanj iz nekega nemega sveta, česar prej nikdar niti slutil ni. Počasi se splazi k ministrantovskim oblačilom, jih vzame pod pazduho in odtava v topi obupanosti dolj po

zvonikovih stopnicah. Vse je tiho in nemo in grozljivo neprijetno. Samo v prsah mu brni brez konca.

Medtem ko na koru doni Tantum ergo za zadnji blagoslov, se splazi Matevž neopaženo v hram nad zakristijo in se skriva v visoko omaro, kjer stoji sicer velika soha angela varuha. Danes je omara prazna. Angel varuh, Marija na prestolu, Marija med lilijami in rednik Jožef stoje zunaj v cerkvi. Nosili jih bodo pri procesiji.

Stambuharjev fant ždi v omari kakor v ječi. Najrajši bi, da ga ne bi nikdar več našli. Zdaj se mora začeti procesija. Rad bi prisluhnil, pa ne sliši ničesar. Ne ve, ali je še kdo zdolaj v zakristiji ali ne. Ne ve ničesar več. Ne upa si iz omare. Če prihaja kdo gori po stopnicah, ne ve. Morda bo stopil nenadoma predenj župnik, Stambuhar ali štambuharica. Saj ne bo slišal nikogar. V prebridki bolečini zapre oči. Pa to mu prinese še novih, neznanjskih bolečin. Tedaj postane vse naokrog še neznosnejša noč in tihota, v kateri utriplje in gori samo še plameneča plamenica njegove vesti in mu kakor puščica prodira v zadnje globine duše. Matevž mora imeti oči odprte.

Hipoma udari z glavo ob zid. Tedaj začuti, kakor da se pogreza v neskončnost...

(Dalje prihodnjic.)

Poslednji spev

Milan

V spomin na nepozabnega primorskega rojaka in prijatelja, pevca božjega **LOJZETA BRATUŽA**, ki je postal žrtev gnusnega zločina, ko je pel slovenske pesmi v božični noči 1936 in je radi zastrupljenja umrl 16. II. 1937.

*Božič ... Svetišče božje v siju sveč stoterih,
nad juslicami, hlevčkom plove mir z višave,
pošiljajo Bogu vsa verna srca prošnje,
med njimi vzdihne, Detetu drobné pozdrave...*

*In skozi veličastni vzduh brni mi sveto petje,
iz orgel blagoglasni lilejo glasovi
prelepe himne, Bogu v čast, uteha srcu,
ki ga v življenju trpkí žulijo okovi.*

*Prenežno, rahlo, kakor žar pomladni cvetke
iz spanja zimskega gorko budi k življenju,
tako so ti glasovi vstajali, šli v duše,
bodrili, tolažili v neizmernem koprnenu ...*

*A moč veliko to, odkod dobil je pevec,
odkod žari, drhti tako prelepa slava?
Glej, z Bogom večnim se zaupno pogovarja
njegova duša, čista vsa in v veri prava ...*

*In ž njim vsa množica sladko-ljubeče peva,
iz duše in srcu vre spev ta srčno-mili
pred Njega, ki mu znana je človeštva reva,
proseč Ga pomoči, tolažbe v skrajni sili. —*

*A zlobni spaki se upira sveto petje,
v notranjost peče neoskrunjeno veselje,
od mržnje in zavisti žolč ji ves razgret je,
da snuje najčrnejše, najpodlejšje želje.*

*In ko najlepši spev Bogu odpoje pevec,
zločinska tolpa gnusna, brezobzirna, ki ji niti
ne smili se vdova, dva otroka nežna
in strah Boga je ni — hiti ga zastrupiti ...*

*Oddal Bogu je pevec božji dušo verno,
bolest pa narodu je klic iz prs izvila,
proseč, roteč, noseč vso tugo neizmerno:
»O Bog, ne daj, da ta bolest zastonj bi bila!«*

ni, da bi človek moral v dušku preleteti vse zgodbe, če bomo po malem brali, bomo tudi globlje zajeli ves spis.

Milo de človeku zadnja beseda pisateljeva, v kateri se spominja brata Gusta, kot da bi mu pri pisanju čez rame gledal, pa mu zato ta spis postavlja za spomin namesto kamna na grob. N. I.

Izseljenski koledar za leto 1937. Uredil Josip Premrov. Ljubljana (Družba sv. Rafaela), 1936.

Izseljensko vprašanje je eno izmed najbolj perečih, kar jih je postavilo naše narodnostno življenje in obstanek. V tujini se izgubljajo naši bratje in sinovi, odpadajo hčere in sestre, ako jim v težki borbi za košček kruha ne nudimo roke v pomoč. Kakor popotnik so, ki tavajo brez vodnika in pomočnika. — Rafaelova družba jim hoče biti oboje, ne morda toliko v telesno pomoč (tudi ta je izdatna), marveč vse bolj v duševno in duhovno.

Izseljenski koledar hoče biti eden izmed pomočkov v tej smeri. Pokaže naj na probleme izseljenskega vprašanja, stori pa naj novo, prepotrebno zvezo med tujino in domovino. V izčrpnih razpravah nam govori o delu Rafaelove družbe do prevrata (9) in danes (11), poudarja važnost izseljenskega arhiva (p. Zakrajšek), razpravlja o tem, kako drugi narodi skrbje za svoje rojake v tujini (16), o izseljevanju na splošno (Franc Fink, 19), podaja pregled Slovske podporne jednote v Ameriki (24), slovenskih duhovnikov v Ameriki (34) in naših izseljencev po vsem svetu (41); končno objavlja nekaj leposlovnega čtiva iz življenja izseljencev.

Vsakdo, ki se za izseljenska vprašanja zanima, bo vzel ta vsebinsko tehtni koledar v roko, pa tudi vsakogar, ki ima koga v tujini, bodo podatki v njem zanimali. Za predavanja v društvih in na sestankih nudi ogromno gradiva C.

Biseri. Strani 80. Drobna knjižica, pa skrbno izbrana vsebina. Iz slovskega slovstva in narodne pregovorske modrosti ter rekov priznanih znanstvenikov in modroslovcev zbrana zlata jedra, ki govore o narodu in njegovem jeziku. Dragocena vsebina bo gotovo odlično ustrezala svojemu namenu, ki je, da vsa slovska mladina vzljubi svoj narod in svoj jezik, ga ceni in spoštuje ter zanj po potrebi tudi žrtvuje.

Zbirka prostih vaj za člane, mladce in naraščaj. Fantovska knjižnica zv. 6. Ljubljana, 1937. Strani 160.

Za oživljene fantovske odseke bo to delo važen pomoček pri snovanju prireditev, akademij in javnih nastopov sploh. Fantovski odseki so dobili knjižico za delovni program, drugim jo toplo priporočamo. Naroča se pri Zvezi fantovskih odsekov (Ljubljana, Miklošičeva 6).

UREDNIKOVA BESEDA

Zopet sem moral veliko pripravljenege rokopisa odložiti za prihodnjo številko. Vse bo počasi prišlo na vrsto, le potrpljenje!

Tole zanimivo pismo, ki sem ga pred kratkim prejel, naj objavim vsem v spodbudo za delo v organizacijah, da se prepričate, kako tako delo vsakogar izobrazuje, krepi duševno in mu često usmerja življenjsko pot:

Pošiljam Vam svoj prosti spis, ki sem ga sestavil za nalogo kot udeleženec zimsko-prosvetnega tečaja, ki ga je priredilo Kat. izobraževalno društvo v Slov. Konjicah.

Solski upravitelj g. B. je kot predavatelj na tečaju namreč predlagal, da Vam pošljem ta prosti spis, katerega blagovolite v našem fantovskem glasilu »Kresu« natisniti.

Iz mojih šolskih let.

Sedemletni deček sem začel v tisti presrečni predvojni dobi obiskovati osnovno ljudsko šolo. V začetku se mi je zdelo, da bo šola zame nekaka pokora, kmalu pa sem bil uverjen, da ne bo tako hudo.

Spominjam se, da sem imel v I. razredu izredno dobro učiteljico; mnogo se je namreč trudila, da nas je čimprej naučila brati, pisati in računati za silo.

Prede pa sem vstopil v II. razred, je izbruhnila svetovna vojna. Vsled pomanjkanja delovnih moči sem bil večkrat primoran od pouka izostati.

Prepričan pa sem tudi, da v poznejših razredih nisem imel več tako energičnih učiteljev, kakor v prvem. Prvo kakor drugo je torej krivo, da se v osnovni šoli nisem toliko naučil, kakor bi se bil baš moral.

Dobil pa sem vendarle v šoli vsaj toliko podlage, da sem lahko v poznejši fantovski dobi izpopolnjeval v Kat. prosvetnih društvih svojo umsko in srčno izobrazbo.

Ponovno poudarjam, da brez organizacij, brez časopisja ne bi bil sposoben za čisto navadno in priprosto kmetsko življenje, kateremu bom iz ljubezni do rojstne grude povetil vse svoje sile in zmožnosti. I. R.

Molitvenik za vojake! Pravkar je izšel tako dolgo željeni molitvenik za naše fante, ki odhajajo k vojakom. Vsebuje navodila za vojaško življenje (tudi odstavke iz vojaških »Pravil službe«) ter (v 2. delu) zbirko molitev. Slovenski fant ne sme več k vojakom brez tega molitvenika. Cena še ni končno določena. Sukala se bo pa okoli 10.— Din. Ko dobe fantje to številko Kresa, se bo že lahko naročal molitvenik v Misijonski tiskarni, p. Domžale.

Vsem sodelavcem v organizaciji, tovarišem po odsekih, zlasti še vsem sodrušnikom pri »Kresu« želi prav veselo veliko noč

Urednik.

Prelepo romanje k Materi božji na Trsat, združeno z izletom po morju na prekrasni otok Rab, priredi »Sveta vojska« v Ljubljani za binkoštno praznike. Kdor se zanima za to romanje, dobi podrobna pojasnila brezplačno, če se potem udeleži romanja ali ne. Treba je samo po dopisnici sporočiti svoj naslov upravi »Po božjem svetu« v Ljubljani, Wolfova ul. št. 1.

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

---

r. z. z neom. z. - Ljubljana, Miklošičeva c. 6.,
v lastni palači,

obrestuje hranilne vloge
najugodnejše.

NOVE VLOGE vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%, proti odpovedi 5%.

Domača slovenska zavarovalnica je **VZAJEMNA ZAVAROVALNICA**

---

v Ljubljani v lastni palači ob Miklošičevi
in Masarykovi cesti

Telefon 25-21 in 25.22.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Slo-
veniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Novo vloge . . . . . Din 50,000.000.-
Oproščene vloge, prenešene na nov račun " 60,000.000.-
Skupno stanje novih ulog . . . . Din 110,000.000.-

NOVE VLOGE vsak čas izplačljive

Obrestna mera do 5%

Za vse vloge jamči mestna občina ljubljanska.